

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇ FUTBOLCULAR İLE ANTRENÖRLERİNİN LİDER
DAVRANIŞ ÖZELLİKLERİNE AİT GÖRÜŞLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

HASAN SARIOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

2020 - LEFKOŞA

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇ FUTBOLCULAR İLE ANTRENÖRLERİNİN LİDER
DAVRANIŞ ÖZELLİKLERİNE AİT GÖRÜŞLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

HASAN SARIOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN: Doç. Dr. EMETE YAĞCI

2020 – LEFKOŞA

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Spor Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne;

Hasan SARIOĞLU'NUN "Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması" başlıklı tez Haziran 2020 tarihinde jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Doç. Dr. Ali Emre EROL

Üye: Doç. Dr. Nazım Serkan BURGUL

Üye (Danışman): Doç. Dr. Emete YAĞCI

İmza

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

...../...../ 2020

Prof. Dr. K. Hüsnü Can Başer

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

iii

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

HASAN SARIOĞLU

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, yüksek lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırmada genç futbolcuların fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel gelişimlerine yönelik antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri tespit etmek hedeflenmiştir. Antrenörlerin de bu yaş grubundaki futbolculara karşı sergiledikleri lider davranış özellikleri de çalışmaya dahil edilmiştir. Değerli hocalarım, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Arnavut'a ve Uz. Dyt. Cangül Tuncay'a araştırmanın tez izlemelerdeki öneri ve fikirleriyle çalışmanın şekillenmesinde katkı sağladıklarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Bunun yanında, uzun süren çaba ve yoğun emek sonucunda ortaya çıkan bu araştırma boyunca, her zaman görüş ve önerilerine başvurduğum, büyük bir sabırla beni destekleyen, karşılaştığım güçlükleri aşmamda sürekli yanımda olan, düşünce ve önerileriyle akademik yaşamımda yol gösterici ve yönlendirici rol oynayan; bugünlere gelmemi sağlayan, çok değerli tez danışmanım Doç. Dr. Emete YAĞCI'ya içtenlikle teşekkür ederim.

Son olarak değerli arkadaşlarım ve aileme yürekten sonsuz sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	6
TABLolar	9
ÖZET.....	11
ABSTRACT	13
BÖLÜM I.....	15
GİRİŞ	15
1.1 Problem Durumu.....	15
1.2 Araştırmanın Amacı	17
1.2.1 Alt Problemler.....	17
1.3 Araştırmanın Önemi.....	18
1.4 Varsayımlar	19
1.5 Sınırlılıklar	19
1.6 Tanımlar	20
1.7 Kısaltmalar	21
BÖLÜM II.....	22
Kuramsal Çerçeve ile İlgili Araştırmalar	22
2.1 Spor	22
2.2 Futbol ve Endüstriyel Futbol.....	23
2.3 Psikolojik Boyutlarıyla Futbol	26
2.4 Lider ve Liderlik	27
2.5 Liderlik Tarzları	28
2.5.1 Otokratik Lider.....	28

2.5.2 Demokratik Lider	28
2.5.3 Liberal Lider.....	29
2.5.4 Dönüşümcü Lider.....	29
2.5.5 Vizyoner Lider	30
2.5.6 Durumsal Lider	30
2.5.7 Stratejik Lider.....	30
2.5.8 Karizmatik liderlik	31
2.5.9 Paternalist (Babacan) Liderlik.....	31
2.5.10 İşlemsel (Transaksiyonel) Liderlik	32
2.5.11 Serbest Bırakıcı Liderlik	32
2.6 Sporda Liderlik.....	32
2.6.1 Liderlik Yaklaşımları	34
2.6.1.1 Klasik Liderlik Yaklaşımı	34
2.6.1.2 Psikolojik özellikler	34
2.6.1.3 Fiziksel özellikler	34
2.6.1.5 Sosyal özellikler:.....	34
2.7 Antrenör	35
2.8 Antrenörlük Stilleri	37
2.8.1 Otoriter Stil	37
2.8.2 Liberal Stil.....	37
2.8.3 Demokratik Stil	37
2.9 Ergenlik Dönemi	38
2.10 Konu ile İlgili Araştırmalar	39
BÖLÜM III	48
YÖNTEM.....	48

3.1 Araştırmanın Modeli	48
3.2 Evren ve Örneklem	49
3.3 Veri Toplama Araçları	50
3.4 Veri Toplama Süreci	53
3.5 Verilerin Analizi.....	53
3.5.2.Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Organize Edilmesi ve Tanımlanması:	54
3.6 Geçerlik ve Güvenirlik.....	55
BÖLÜM IV	56
BULGULAR.....	56
4.1.Futbolcu ve Antrenörlerin Demografik Bilgi Dağılımı	56
4.2 Futbolcuların, Antrenörlerinden Algıladıkları Lider Davranış Özelliklerinin İncelenmesi	60
4.3 Futbolcu Demografik Bilgileri ile Antrenör Lider Davranış Özelliklerinin Karşılaştırılması	67
4.4 Antrenörlerin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerin İncelenmesi	73
BÖLÜM V	78
TARTIŞMA	78
BÖLÜM VI.....	82
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
6.1 Öneriler	84
6.1.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	84
6.1.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	85
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	101
EK I.....	101
EK II.....	107

EK III	112
EK IV	113
EK V	115

TABLolar

Tablo 1. Avrupa'daki Beş Büyük Lig'in 2018-2019 Sezonu Toplam Geliri	24
Tablo 2. Avrupadaki Beş Büyük Lig'in Yurt İçi Yayın Hakları Anlaşmaları	25
Tablo 3: 2018-2019 Yılında Avrupa'nın Beş Büyük Lig'indeki Seyirci Ortalamaları ve Stadyum Doluluk Oranları	25
Tablo 4: Futbolcu Eğitim Durumu Dağılımı.....	56
Tablo 5: Futbolcu Yaş Dağılımı.....	57
Tablo 6: Futbolcu Futbol Oynama Süre Dağılımı	58
Tablo 7: Futbolcuların Mevcut Antrenörleriyle Çalışma Süreleri	58
Tablo 8: Antrenörlerin Demografik Bilgi Dağılımı	59
Tablo 9: Eğitici ve Destekleyici Davranış	60
Tablo 10: Demokratik Davranış.....	61
Tablo 11: Sosyal Destek Davranışı	63
Tablo 12: Otokratik Davranış.....	64
Tablo 13: Pozitif Geri Bildirim Davranışı	65
Tablo 14: Eğitim Durumu	66

Tablo 15: Yaş	67
Tablo 16: Futbol Oynama Süresi	69
Tablo 17: Mevcut Antrenörle Çalışma Süresi.....	71
Tablo 18: Eğitici ve Destekleyici Davranış	73
Tablo 19: Demokratik Davranış.....	74
Tablo 20: Sosyal Destek Davranışı.....	75
Tablo 21: Otokratik Davranış.....	76
Tablo 22: Pozitif Geri Bildirim Davranış.....	77

Kısaltmalar

YDÜ: Yakın Doğu Üniversitesi

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

TDK : Türk Dil Kurumu

ÖZET

Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması

SARIOĞLU, Hasan

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Emete YAĞCI

Haziran, 2020, 101 Sayfa

Araştırmada, genç futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları eğitici ve destekleyici, demokratik, sosyal destek, otokratik ve pozitif geri bildirim lider davranışlarına ait görüşlerine bakılmıştır. Futbolcuların ve antrenörlerin demografik özellikleri incelenmiştir. Antrenörlerin uyguladığı lider davranış özellikleri tespit edilip, çalışmaya dahil edilmiş ve futbolcuların demografik özellikleri ile antrenörlerin sergilediği lider davranış özellikleri arasındaki ilişki üzerine çalışılmıştır. KKTC futbol A2 Süper Ligi'nde Lefkoşa ilçesi içerisinde yer alan 7 takımdaki futbolcular (toplam 126) ve antrenörleri ile çalışılmıştır.

Araştırmada, hem nicel hem de nitel yöntem olan karma yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın nicel kısmında, futbolcuların antrenörlerinden aldıkları lider davranış özelliklerini tespit etmek amacıyla anket yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın nitel kısmında ise antrenörlerin lider davranış özellikleriyle ilgili görüşlerinin tespiti için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre; futbolcuların antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri ve antrenörlerin lider davranış özelliklerine dair görüşlerinin birbirleriyle örtüştüğü tespit edilmiştir. Futbolcuların eğitim durumu ve futbol oynama süreleri ile antrenörlerinden aldıkları sosyal destek davranışları arasında

anlamly fark bulunmuştur. Ayrıca, futbolcuların aynı antrenör ile çalışma süreleri arasında yine anlamly bir fark belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Liderlik, Lider davranış özellikleri, Futbol, Futbolcu, Antrenör

ABSTRACT

Comparing the Views of Young Football Players and Their Coaches on Leading Behavior Characteristics

SARIOĞLU, Hasan

Physical Education and Sports Thesis

Advisor: Assoc. Dr. Emete YAĞCI

June, 2020, 101 Pages

In the research, the opinions of young footballers were analyzed regarding to the educative and supportive, democratic, social support, autocratic and positive feedback leader behaviors received from their coaches. The demographic characteristics of footballers and coaches were examined. Leader behavior characteristics experienced by coaches were determined and included in the study, also the relationship between the demographic characteristics of football players and leader behavior characteristics experienced by coaches was studied. The data includes the TRNC A2 Super League footballers (total 126) and coaches from 7 different teams located in Nicosia.

In the research, mixed method which includes both quantitative and qualitative methods was used. In the quantitative part of the study, a survey method was applied to determine the leading behavior characteristics of football players from their coaches. In the qualitative part of the study, a semi-structured interview form was prepared and applied to determine the opinions of the coaches about the leading behavior characteristics.

According to the results obtained; the leader's behavioural characteristics that the footballers experienced from their coaches and the opinions of the trainers about

their leader behaviors coincide. A significant difference was found between the educational status and football playing time of football players and also their social support behaviors from their coaches. In addition, a significant difference was determined again between the working times of football players with the same coach.

Keywords: Leadership, Leader behavior characteristics, Football, Footballer, Coach

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Spor ve egzersiz kavramları insanlık tarihi boyunca varolmuştur. Başlarda insanoğlunun yaşamını idame ettirebilmesi için yaptığı bu hareketler zaman geçtikçe boş zamanlarda vücut sağlığı ve direnci için yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde, spor sadece boş zaman doldurmaktan çok, belirlenen hedeflere ulaşmak için yarışma haline dönüşmüştür(Eceoğlu, 2014). Egzersiz ve spor arasındaki fark burada ortaya çıkmaktadır. Egzersiz, bedeni ve zihni güçlü tutabilmek adına yapılan hareketlerdir. Spor ise yarışma odaklı ve hedef bulunan bir kavramdır (Karlı, 2014). Spor; insanlık tarihinin başından beri onunla beraber olan, belli başlı kurallar içeren, rekabet ortamı içinde ve haz veren organizasyon bütünlüğüdür (Ülker, 2017).

Spor, bireysin sabırlı ve enerji dolu olmasını, toplum ile bütünleşmesini, birey ile toplum arası ilişkileri daha ahlaki şekilde yaşamasını sağlamaktadır. Spor sayesinde insanlar aynı hedeflere yönelmeyi, birlikte hareket etme duygusunu ön planda tutmayı öğrenir. Toplumlar bireyin sorunlarını çözmeye ve çözümler bulmaya mecbur duruma gelmiştir. İnsanların mutlu ve sağlıklı olması demek toplumun mutlu ve sağlıklı olması anlamına gelir. Bunun gerçekleşmesi için de sporun önemi büyüktür (Türksoy ve Şarkıcı, 2013). Spor, yaşamın getirdiği stres ve gerinliklerden uzak bir ortam yaratarak her yaştan kişilere sağlıklı bir yaşam şekli sunmaktadır. Spor, kişiler arası fark gözetmeden toplumun her kesiminin ilgi odağıdır (Konter, E. 2016). Yarışma olgusunun en yüksek olduğu sporlardan biri de büyük topluluklara hitap eden futboldur. Futbolun endüstriyel boyutlarının da artışıyla birlikte kulüplerden beklentiler yükselmiştir. İnsanlar, uğruna büyük paralar harcadığı kulüplerden başarı beklemektedir. Aksi taktirde gergin ortamların oluştuğu çok kez görülmüştür (Singh ve Lamba 2019). Durum böyle olduğundan futbolcular üzerindeki stres ve baskı yüksektir. Bu stres ve baskıyla futbol oynayabilmek her birey için kolay değildir. Futbolun geldiği seviye göz

önüne alındığında fiziksel kapasitenin yeterli veya iyi olması sportif performansı tek başına yükseltmeye yetmez. Sporcuların psikolojik yeterlilikleri de en az fiziksel yeterlilikleri kadar önemlidir. Psikolojik anlamda yetersiz sporcular, fiziksel olarak hazır olsalar da hedeflenen başarıya ulaşamayabilirler. Bu sebeple performansı yükseltmek için psikolojik anlamda da hazır durumda olmalıdırlar.

Sporda performansı etkileyen sebeplerden biri de kaygıdır. Sportif performansta kaygı, sporcuların dikkat ve konsantrasyonlarını, koordinasyon ve doğru karar verebilme mekanizmalarını, özgüven ve motivasyonlarını etkilemektedir. Bu etkilere sporcuların fiziksel performansına etki de eklenebilir (Dunn Jgh, 2003). Kaygı düzeyi yüksek sporcular doğru bildikleri uygulamaları ve antrenmanlarda başarı ile tekrarladıkları bazı fonksiyonları uygulayamama gibi sıkıntılar yaşayabilirler (Gümüş, 2002). Özellikle yarışma ve rekabete dayalı sporlar, sporcularda bu rekabetin doğurduğu yarışma kaygısını oluşturabilir (Martens vd. 1990). Her yarışmacı durumda ve özellikle de üst seviyede yapılan profesyonel sporlarda ödül ve cezanın varlığı, sonucun belirsizliği, rakibin gücü, önceki karşılaşmada alınmış sonuç ve bu sonucun sporcular tarafından ne derecede önemli görüldüğü de kaygı ve stres durumunda belirleyici faktörlerdir (Gümüş,2002). Bu tip durumlarda futbolcudan çok antrenörlere iş düşmektedir.

Lider karakterli antrenörler, sporcusunu doğru şekilde motive ederek fiziksel antrenmanın yanında mental antrenmanlar da yaparak, kulübü önceden belirlenmiş hedeflere ulaştırırlar. Liderlik sadece A takım seviyesindeki futbolcular için değil, altyapı kategorilerindeki futbolcular için de önemli bir kavramdır. Liderlik, bir grubu belirli bir hedef doğrultusunda birleştirmek ve bu hedefi gerçekleştirebilmek için grubu harekete geçiren bilgi ve yetenekler bütünüdür (Fıncıkçı, 2013).

Ergenlik dönemindeki çocuklar yetenek anlamında üst düzeyde olsalar bile mental anlamda A takım seviyesine hazır olmayabilirler. Yetenekli fakat iyi altyapı eğitimi olmayan bir çok futbolcunun üst seviyeye geçmeden ortadan kaybolduğunu görüyoruz (Zastrow ve Kirst-Ashman, 2016).

Altyapılarda verilecek olan fiziksel antrenmanın yanında zihinsel yönlendirme de bu çocukların ilerde daha donanımlı futbolcular olmalarını sağlayacaktır. A takım seviyesine çıkacak olan futbolcu, ne ile karşılaşacağını bilmelidir. Bu durumda da antrenör ve sergileyeceği liderlik özellikleri ön plana çıkmaktadır (Özsarı, 2010).

Antrenörler, teknik açıdan donanımlı olduğu kadar konuşmaları, kriz yönetimi, tavırlarıyla ve duruşlarıyla, sporcularına iyi bir örnek oluşturmalarıdır. Altyapı eğitimini iyi almış sporcuların üst seviyede daha başarılı olduğu gözlemlenmektedir (Akkoyun, 2014).

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, genç futbolcuların fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel gelişimlerine yönelik antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri tespit etmek hedeflenmiştir. Antrenörlerin de bu yaş grubundaki futbolculara karşı sergiledikleri lider davranış özellikleri de çalışmaya dahil edilmiştir. “Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması” başlıklı çalışmada futbolculara Chelladurai'nin Sporda Liderlik Ölçeği ve Sporcu Tatmin Anketi uygulanmış, antrenörlere ise hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Araştırmanın temel problemi genç futbolcuların antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri ile antrenörlerinin sergiledikleri lider davranış özelliklerinin incelenmesi amacıyla oluşan alt problemler şu şekildedir;

1.2.1 Alt Problemler

1.2.1.1 Antrenörlerin, Eğitici ve Destekleyici Davranış özelliklerine ilişkin futbolcuların görüşleri nelerdir ?

1.2.1.2 Antrenörlerin, Demokratik Davranış özellikleriyle ilgili futbolcuların görüşleri nelerdir?

1.2.1.3 Antrenörlerin, Sosyal Destek Davranış özelliklerine ilişkin futbolcuların görüşleri nelerdir?

1.2.1.4 Antrenörlerin, Otokratik Davranış özelliklerine ilişkin futbolcuların görüşleri nelerdir?

1.2.1.5 Antrenörlerin, pozitif geri bildirim özelliklerine ilişkin futbolcuların görüşleri nelerdir ?

1.2.1.6 Futbolcuların demografik bilgileri ile antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri arasındaki ilişki nelerdir?

1.2.1.7 Antrenörlerin, lider davranış özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir ?

1.3 Araştırmanın Önemi

Futbolda A takım seviyesinden önce alınan altyapı eğitiminin önemi gün geçtikçe ortaya çıkmaktadır. Günümüzde, futbol sadece bir oyun olmanın yanında sporcuları fiziksel ve zihinsel olarak fazlasıyla zorlamaktadır. Kariyerinde başarılı olan futbolcuların, aldıkları altyapı eğitiminin yeri bu başarıda oldukça büyük bir yere sahiptir.

Bu çalışma, genç futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri ile antrenörlerin futbolcularına verdikleri lider davranış özelliklerini tespit etme açısından önemlidir.

Bu noktada yapılan araştırmada, antrenörlerin sergiledikleri eğitici ve destekleyici, demokratik, otokratik, sosyal destek ve pozitif geri bildirim lider davranış özelliklerini tespit etmek amaçlanmıştır.

Yapılan literatür çalışmasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) bu konuyla ilgili bir çalışmanın ilk kez yapıldığı ve araştırmada Karma yöntem kullanılması, çalışmanın bir diğer önemli özelliğidir. Bu noktada çalışmanın diğer araştırmacılara yol göstereceği ve örnek olacağı düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıda gösterilem konular dikkate alınarak bazı varsayımlar ortaya çıkartılmıştır:

- a. Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme sorularını cevaplarken tarafsız ve bilerek cevapladıkları varsayılmaktadır.
- b. Çalışmanın modeli konuya ve hedefe uygundur.
- c. Veri toplama aracında bulunan soruların araştırılan problemi ortaya çıkarabilecek şekilde olduğu varsayılmaktadır.
- d. Araştırmada kullanılan analiz yöntemleri verilere ve araştırmanın hedefine uygundur.
- e. Elde edilen verilerin analizinde ise kodlanması ve kategorize edilmesini gösteren içerik analizi doğru olarak uygulanmıştır.
- f. Veri toplama aracı araştırmanın hedefini ortaya koyacak şekildedir.

1.5 Sınırlılıklar

1. Bu çalışma; futbol branşı ile sınırlıdır.
- 2- Araştırma, Eylül 2019 - Haziran 2020 tarihleri arasında sınırlıdır.
- 3- KKTC Futbol Süper Lig’inde Lefkoşa Merkez bölgesinde bulunan 7 takımdaki 15-19 yaş arasındaki futbolculara ve bu takımların antrenörleri ile sınırlıdır. Büyüklüğe orantılı tabakalı sistematik örneklem yöntemi ile seçilen 126 futbolcu ve 7 antrenör ile sınırlıdır.
- 4- Çalışma, “Spor İçin Liderlik Ölçeği” ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Spor: Spor, kişilerin hem zihinsel hem fiziksel yönlerini geliştiren, özgüven ve mutluluk faktörlerini olumlu yönden etkileyen, sosyalleşmeyi, çevre uyumunu sağlayan ayrıca içinde barındırdığı yarışma kültürüyle de rekabet ve heyecanı oluşturan faaliyetlerdir (Yetim, 2005).

Futbol: Günümüzde, sporun en yoğun takipçisi bulunan dalı olan futbol, on birer kişilik, iki takım arasında, yuvarlak şekilde bir topa ellerle dokunmadan, vücudun farklı bölgeleriyle topa vurarak, rakip takımın kalesine gol atılması amaçlanan bir oyundur (Bozkurt, 2009).

Futbolcu: Bir futbol takımında futbolcu, temel performans noktasıdır. Futbolcunun yetenekleri, zihinsel ve fiziksel özellikleri, bireysel insan ilişkileri takımın genel performansını doğrudan etkiler (Erdoğan,2008).

Ergenlik Dönemi: Ergenlik dönemi, kişinin fiziksel ve karakteristik özelliklerinin değişmeye başladığı dönemdir. Kişiler bu değişimlere uyum sağlama sürecinde zorluklar yaşamaktadır.Bu dönem kaygı ve stres durumlarının yüksel olabileceği bir dönemdir. Ergenlik dönemi, bir gencin yaşamında önemli bir dönemdir ve bu dönemde atılacak olumlu, olumsuz adımlar ileriki yılları da etkileyebilecektir (Andersen ve Teicher 2008).

Liderlik: Liderlik, 19. yüzyılın ilk döneminde incelenmeye başlanmıştır (Kırmaz, 2010). Çalıştığı gruba yön veren, belirlen hedefe ulaşmak için farklı yollar gösteren, lider karakterli yöneticiler ön plana çıkmaktadır (Bolat ve Seymen, 2003). Liderlik üzerine yapılan araştırmalarda "bir grubu önceden belirlemiş hedeflere yönlendirerek, başarıya gidilecek yolu belirleyip, grubu harekete geçirebilme yeteneği" şeklinde tanımlanmaktadır (Bakan, Büyükbeşe, Erşahan ve Kefe, 2013).

Antrenör: “Sturdy” anlamına gelen “Antrenörlük” kelimesi, 14. yy.da Macaristan’da söylenmeye başlanmış ve o senelerde savaşlarda kullanılan zırhlı araçlara insanların takmış olduğu isimdir. Sturdy, yani antrenörlük güçlü, kuvvetli ve dayanıklı anlamına gelmektedir. Sonraki yıllarda spor eğitimcilerine de

söylenmeye başlamıştır. Antrenör; enerjisini, gücünü, bilgilerini ve sosyal özelliklerini grubuna etkili ve kalıcı bir yöntemler akatabilen lider karakterli insanlardır (Türksoy,2010).

1.7 Kısaltmalar

YDÜ: Yakın Doğu Üniversitesi

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, spor, lider, liderlik, liderlik tarzları, futbol, endüstriyel futbol, psikolojik boyutlarıyla futbol, antrenör, antrenörlük stilleri, ergenlik dönemi, ergenlik döneminde futbol ve araştırma yapılan konu ile ilgili daha önce yapılmış benzeri çalışmalardan bahsedilmiştir.

2.1 Spor

Spor; zevk, estetik, yarışma, sağlık, eğlence, reklam, oyun, bilim, meslek, boş zamanları değerlendirme şekli gibi çok farklı sebepler için gerçekleştiriliyor. Bunların yanında, toplumsal ve bireysel bağları da kenetleyen önemli bir olgudur. Spor yetişkinlerin, gençlerin ve çocukların çeşitli konularda birbirlerine sahip çıkması, işbirliği yapması ve bunu geliştirmesi, kural bilincinin oluşması, adalet, hoşgörü ve yardım severlik gibi insani duyguların gelişiminde de önemli bir rol oynamaktadır. Bu gibi sportmenlik davranışları insanın daha iyi bir bireye dönüşmesine yardımcıdır (Ülker, 2017).

Sporun en önemli noktası insandır. Spor, geleceğin yaratıcı, yapıcı, sağlıklı ve ahlâklı bireylerini yetiştirmek için hayatımızda varolmuş ve daima varolacak bir yapıdır. Literatürde spor kavramına ilişkin pek çok görüş bulunmaktadır. Bu görüşler birbirinden farklı olsa bile ortak görüşlerinin aynı olduğu gözlemlenmiştir (Dever,2010). Spor; insanların ruhsal ve duygusal, fiziksel sağlıklarını en iyi seviyeye çekebilmek, karakter ve kişilik olgularını desteklemek, bireylere beceri, bilgi ve yetenekler kazandırmak suretiyle çevre adaptasyonunu basitleştirmektedir. Kişi, toplum ve ülkeler arasında bağ kuran, kişilerin mücadele gücünü yükselterek rekabet ortamında yarışma kültürünü yaşatan, yarışa katılma ve yarışmada üstünlük kurma hedefiyle yapılan faaliyetler bütünüdür (Yetim,2005).

Günümüzde spor, toplumsal, sosyal ve kültürel, din, dil, ırk ayırmaksızın tüm bireyleri kapsayan evrensel bir yapı haline dönüşmüştür. Sporun toplumlar ve bireyler üzerinde sosyolojik etkileri görülmektedir. Bu etkiler; başkasının hakkını yememeyi, hakkını aramayı, sevgiyi saygıyı, yarışmayı, paylaşım yapmayı, kurallara uymayı, kaybetmeyi veya kazanmayı kabul etmeyi, yeni insanlar tanımayı, haz duyma gibi davranışları kapsamaktadır (Doğan, 2004). Spor evrensel bir çözüm üretme aracı olarak kullanılmaktadır. Toplumun en büyük problemlerinin başında iletişim problemi gelmektedir. Spor farklı çevre ve kültürlerden insanları birleştirmenin kolay bir yolu olarak düşünüldüğünde, insanlar arası iletişimi de geliştirdiği görülmektedir (Ulukan, 2012).

Bireyler, çocukluk döneminden itibaren içinde bulunduğu kültürün özelliklerini barındıran fiziksel aktiviteler ve oyunlar ile büyür ve bu özellikleri kabullenir. Bu fiziksel aktiviteler ve oyunlar bireylerin kişilik özelliklerinin gelişimine katkı sağlar. Aynı zamanda, ruhsal ve duygusal özelliklerinin gelişimine yardımcı olurken, toplumsal bilincin de algılanmasını sağlar (İnal, 2003) Fiziksel aktivite, kişilere bir gruba ait olma hissini yaşatarak aidiyet duygularını da geliştirir. Ayrıca yaş, cinsiyet, din, dil, ırk ve kültür ayırt etmeyen bir durum olması sebebiyle kişiler arası gerginliğin üzerine çıkarak, kişiler ve toplumlar arasındaki bağın oluşmasında katkı sağlar (Ulukan, 2012).

2.2 Futbol ve Endüstriyel Futbol

Futbol toplumlarda tarih boyu artarak günlük yaşamın önemli bir parçası haline gelmiştir. Başlarda sadece bir oyun olarak görülen futbol, yıllar geçtikçe kitlelerin duygusal olarak bağlandığı, taraftarların tek bir amaç uğrunda birleştikleri, zaman zaman hooliganizmle birlikte uğruna kavga ettikleri bir oluşum haline gelmiştir (Konter, E. 2016). Durum böyle olunca, futbolu oynayan futbolcuların üzerindeki baskı da haliyle artmıştır.

Futbolun kişiler üzerinde oluşturduğu fiziksel ve psikolojik etkenlerin rolü büyüktür. Günümüz futbolunda bazı ülkelerin stratejilerinde futbolun önemli bir rol oynamaktadır. Siyasi bir kriz içerisinde olan bazı devletler, insanların dikkatini spora,

futbola yönlendirerek dikkatleri bu krizden uzaklaştırmaya çalışmaktadır (Boniface, 2007).

Son yıllarda ileri düzeydeki futbol takımlarında uygulanan ve futbolcunun kendisini ve özel hayatını hedef alan araştırmalar sonunda elde edilen sonuçlar da futbolculara uygulanan psikolojik baskı ve stresi açıkça göstermektedir.

Futbol, tüm dünya toplumlarının ilgi odağı haline gelmiş ve zaman içerisinde seyirci potansiyeli artmıştır. Futbol endüstriyel futbol adı altında bir iş seviyesine dönüşmüştür (Bıçakçı, 2012). Futbolun zaman zaman dinsel, toplumsal özelliklerin yanında, sembolik değerlerle oluşturduğu bağ, oyunun insanlar için önemini arttırmıştır (Boniface, 2007; Akşar, 2006). Bu süreç, futbolu sadece bir oyun olma durumundan çıkartıp, ekonomik seviyede işleyen bir çark haline dönüştürmüştür. Bunların sonucunda, kapitalist düzen futbola hakim hale gelmiştir. Ne olursa olsun kazanma ve mutlak başarı elde etme hırsı sportif değerlerin önüne geçmiştir. Endüstriyel futbolun en büyük etkisi taraftarlar ve oyuncular üzerinde olmuştur. Dünyadaki futbol kulüplerinde ve liglerinde sponsorluk, forma gelirleri, yayın hakları ve seyirci gelirleri çok yüksektir (Hatipoğlu,2007).

Tablo 1. Avrupa'daki Beş Büyük Lig'in 2018-2019 Sezonu Toplam Geliri

	Lig	2018-19 Sezonu Toplam Gelir
1	Premier Lig	5,4 milyar Euro
2	Bundesliga	3,1 milyar Euro
3	La Liga	3,07 milyar Euro
4	Serie A	2,2 milyar Euro
5	Ligue 1	1,69 milyar Euro

(Deloitte, Annual Review of Football Finance 2018)

Tablo 2. Avrupadaki Beş Büyük Lig'in Yurt İçi Yayın Hakları Anlaşmaları

Lig	Sözleşme Dönemi	Sezonluk Gelir	Yayıncı Kuruluş
Premier Lig	2019-2022	1,4 milyar Euro	SkyLtd&BT&Amazon
Ligue 1	2020-2024	1,1 milyar Euro	Mediapro&Beinsports
Bundesliga	2017-2021	1,1 milyar Euro	SkyGermany&Eurosport
La Liga	2019-2022	1,1 milyar Euro	Mediapro&Telefonica
Serie A	2018-2021	973 milyar Euro	Sky&Perform

(Deloitte, Annual Review of Football Finance 2018)

Tablo 3: 2018-2019 Yılında Avrupa'nın Beş Büyük Lig'indeki Seyirci Ortalamaları ve Stadyum Doluluk Oranları

Sıra	Lig	Seyirci Ortalaması	Stadyum Doluluk Oranları
1	Bundesliga	43.879	%90
2	Premier Lig	38.495	%96
3	La Liga	26.771	%70
4	Serie A	23. 848	%59
5	Ligue 1	22.575	%72

(Deloitte, AnnualReview of Football Finance 2018)

Futbol endüstrisinin bu denli rakamlarla yönetilmesi de sporcu ve antrenörlerin üzerinde büyük baskı yaratmaktadır .

Futbolun tüm bu etkenlerden etkilenmesi sonucunda, hayatlarımızdaki rolü de değişmeye başlamıştır. Bir oyun olmanın ötesinde, milyonlarca insanın en önemli ilgi odağı haline gelmiştir (Akşar, 2006).

2.3 Psikolojik Boyutlarıyla Futbol

Futbolun kişiler üzerindeki, zihinsel ve psikolojik rolü büyüktür. Futbolun artık sadece kazanmak veya kaybetmek üzerine oynanan basit bir oyun olmadığı görülüyor. Fiziksel yönün dışında psikolojik olarak iyi antrene edilmiş takımlar da bir adım öne çıkmaktadır. Bu yönden daha güçlü olabilmek için fiziksel antrenmanın yanında psikolojiye yönelik antrenmanlar da yapılmalıdır (Ramazanoğlu ve Çoban, 2004).

Sportif başarının “bedensel, ruhsal, zihinsel” performansların bütünü olduğu düşünülebilir. Spielberger’e göre yüksek düzeyde kaygı performansı olumsuz yönde etkilemektedir.

Müsabakada başarısız fakat antrenmanlarda başarılı olan sporculara, antrenörleri tarafından müsabaka öncesinde psikolojik açıdan hatalı bir baskı uygulanmış olabilir. Sporcuların bu gibi sebeplerle müsabakada sorun yaşamamaları için, müsabaka öncesi sporcuya uygulanacak yöntem her sporcunun karakterine göre ayrı, ayrı planlanmalıdır. Antrenörün, her sporcunun farklı karakteri olduğunu ve kimin ne tür konulardan etkileneceğini iyi bilmesi, haliyle takımını iyi tanıyor olması gerekmektedir (Tiryaki 2000).

Birçok araştırmacı , başarının %50’sinin psikolojik faktörlerden geçtiğini belirtir.. Ünlü tenisçi Jimmy Connors’a göre, maç kazanmanın %95’i psikolojiktir. Tüm sporlarda olduğu gibi futbolda da fiziksel antrenmanlarında yanında psikolojik destek, zihinsel antrenmanlar da ön plana çıkmaktadır. Psikolojik tarafın doğru şekilde programlanması ve süreklilik haline getirilmesi başarıların istikrarlı hale gelmesine katkı sağlamaktadır (Türksoy ve Şarkıcı, 2013). Spor psikolojisi sporcular üzerinde olumlu etkiler sağlar. Bazı sporcular ne kadar yetenekli olursa olsun, psikolojik gerilimlerden, tribün, basın, rakip baskısından etkilenip yeteneklerini sergileyememektedir. Bu performans düşüklüğü de haliyle takıma ve başarıya yansımaktadır. Bütün bu olumsuzlukları olumluya çevirebilmek için spor psikolojisi uygulamaları önemli bir faktördür (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009).

2.4 Lider ve Liderlik

Ülkemizde ve dünyada lider kişilerin önemi ortadadır. İnsanoğlu varoluş süresinin her adımında kendisini değişik hedefler ve toplulukların içinde bulmuştur. Bu topluluklarda insanları yöneten ve hedef koyan birileri mutlaka varolmuştur. Liderliğin güncel tanımlarından biri de; bir grubu belirli hedefler çerçevesinde toplayabilmek, bu hedefleri gerçeğe dönüştürebilmek için ne yapılması konusunda harekete geçirebilmektir (Bakan, 2013). Diğer bir deyişle liderlik; insanları motive etme yeteneğine sahip, bireylere önceden belirlenmiş ve planları yaptırarak, topluluğu mental ve fiziksel olarak etki altına almaktır (Donuk, 2007).

Liderlik, ortamı ve değişkenleri ayarlayabilme durumudur. Amerikalı yazar John C. Maxwell liderlik ile ilgili olarak: "Bir lider, yolu bilen, giden ve yol gösteren kişidir." demiştir (Özsarı 2010).

Lider, vizyon sahibi olmalıdır. Önceden belirlediği hedeflere ulaşma konusunda karardır. Vizyonunu ve tecrübelerini beraber çalıştığı toplulukla paylaşma konusunda açıktır. İşlerin devamlı ve etkin olması, başarı için mutlak gerekliliktir. Hedeflere ulaşabilmek için farklı yöntemleri vardır ve bu konuda esneklik. Birlikte çalıştığı insanları koordine etme ve aralarındaki dengeyi sağlama konusunda üst düzeydedir (Ekici, 2006).

Liderler, geçmişten gelen sorunları yeni yöntemler oluşturarak çözerler (Workman ve Cleveland-Innes, 2012). Stresin getirdiği baskıyla başa çıkmak zordur. Çalışma grubundaki her bir bireyin bu tip durumlarda vereceği tepkileri kestirmek güçtür. Böyle durumlarda liderler, grubu hedeflerine yönlendirerek stresin olumlu yönde kullanılmasını sağlar (Yeşilyurt, 2007). Liderless bir grupta anlaşmazlıklar ve fikir ayrılıklarının kontrolü sağlanamaz ve grup içi çatışmalar başlar (Mills, 2005).

Lider, etrafına güven verir. İnsanların kendisine güvenmesini sağlar. Hedefi bellidir ve kararlı bir şekilde oraya gitmek için çabalar. Bu tavır birlikte çalıştığı insanları da güdüler. Örnek almır. Aldığı cesur ve bazen riskli kararlar çevresine de güven verir (Saruhan vd., 2009).

Aristo'ya göre üç liderlik özelliği vardır:

1. Adalet
2. Aşırılığa kaçmama
3. Tedbirli olma

Bu nitelikler başarılı bir lider olmanın önemli unsurlarıdır (Koçel 2001).

Liderlik önceden belirlenmiş hedefe ulaşma için gidilen yoldur. Bu hedefe ulaşmak için birlikte çalışılan grubun motivasyon düzeyi üst seviyede olmalıdır. Grup motivasyonu liderin belirleyici özelliklerindedir (Saruhan vd., 2009).

2.5 Liderlik Tarzları

Liderlik tarzları ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmış ve sonuçlar alınmıştır (Çağlar, 2013). Farklı liderlik özellikleri belirlenmiştir. Belirlenen liderlik tarzları incelendiğinde, uygulanan takımlar üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olduğu gözlemlenmiştir (Çetin ve Beceren, 2007).

2.5.1 Otokratik Lider

Otokratik liderlik türünde; Lider, tüm kontrolü elinde tutmaya çalışır (Bolden vd., 2003). Çalıştığı grubun sosyal, duygusal ihtiyaçlarını dikkate almayan bir liderlik anlayışı olan otokratik liderlik, grup birlikteliğini de ön planda tutmaz. Katı bir disiplin anlayışıyla, çalıştığı insanlara değil de sonuca bağlı hareket eder. Bu tarzda, önemli olan sonuçtur ve sonuç odaklı bir çalışma anlayışı belirlenir (Yörük vd., 2011).

2.5.2 Demokratik Lider

Demokratik liderlik anlayışı çalışılan gruba göre şekillenir. İnsan odaklı olan bu anlayış, grubun düşüncelerine önem verir. Karar verilirken, grup üyeleriyle fikir

alış verişi yapılır. En iyi performansı elde edebilmek için grup içi dinamiğini her zaman yüksek tutup, gerekirse tartışmalar yapılarak kararlar verilir (Yörük vd., 2011).

Demokratik liderlik anlayışının uygulandığı gruplarda, ‘ben’ değil ‘biz’ anlayışı göze çarpar. Başarının da başarısızlığın da sebebinin bireysel değil takım bütünlüğü olduğu benimsenmiştir (Yörük vd. 2011).

Demokratik liderlik, ilk bakışta olumlu görünse de organizasyon yavaş ilerlediği için sonuca ulaşmak adına büyük bir emek harcanır (Ojokuku vd. 2012).

2.5.3 Liberal Lider

Liberal liderlik anlayışında, gruba önceden belirlenmiş bir hedef gösterilir ve grubun kendi düşünceleri, yetenekleriyle bu hedefe ulaşması beklenir. Grup üyelerinin kendilerini keşfedebilmeleri için serbest, baskı olmayan bir çalışma ortamı yaratılır (Goleman vd. 2011).

Liberal liderlik anlayışında, liderin asıl görevi kaynak ve malzeme ihtiyacını gidermektir. Lider, ancak kendi bilgisine ihtiyaç duyulduğu zaman fikrini belirtir ancak bu fikir grup üyelerinin etkinliklerini etkileyecek şekilde olmaz (Goleman vd. 2011).

2.5.4 Dönüşümcü Lider

Dönüşümcü liderlik, çalıştığı grubun dinamiklerini değiştirebilen, koruyan ve yol gösterendir. Lider, grubundaki çalışma kültürünü kavrar, grup için en uyumlu çalışma programlarını belirleyip önemli değişimler için grubu harekete geçirir. Hem grup halinde hem de bireysel performansları yükseltmek için gerekli adımları atar (Avolio, Bruce, 2003).

Dönüşümcü liderler, otokratik liderlere göre sürece değil de grubun fikirleriyle ilgilidir (Ekici, 2006). Gruba çalışma içgüdü ve cesaret verir . Bu tarz liderlerin, grubu etkileyen bir karizmaya sahip olması gerekir. Ayrıca zaman

içerisindeki asıl hedef grubun vizyonunu değiştirip, olumlu dönüş alabilmektir. Hedefleri önceden belirlenmiştir ve bu hedeflere nasıl gidileceğini açık bir biçimde karşı tarafa aktarma yeteneğine sahiptirler (Barbuto, 2005). Bu durum çalışılan grubun düşüncelerini karmaşıklıktan çıkarıp, sade bir düşünceye dönüştürür. Grubun tek bir amaç uğrunda kenetlenmesi, bu amaç için motive olması sağlanır (Hellriegel, Slocum, 1986).

2.5.5 Vizyoner Lider

Vizyoner lider grubun hangi hedefe doğru gitmekte olduğunu belirler fakar o hedefe nasıl ulaşılacağını belirtmez. Grubun deneyerek, risk alarak o hedefe varmasını bekler (Goleman vd. 2011). Motiveyi özgüven ve empatiden oluşturan vizyoner liderler, kendisi için doğru olan bir hedef belirleyip, bu hedefi grubun ortak değerlerine göre dizayn eder. Kendi vizyonuna tamame inandığı için de, gruba inançlı bir şekilde yol çizer. Vizyoner liderlikte en önemli duygu empatidir. Grup üyelerinin ne hissettiğini ve olaylara bakış açılarını anlama yeteneği, liderin en önemli özelliğidir ve bu özelliğiyle grubun kendisinden esinlenmesini sağlar (Ekici, 2006).

2.5.6 Durumsal Lider

Durumsal liderlik anlayışında, lider ve grup arasındaki pozitif iletişim nedeniyle grup içindekiler kurallara uyarak, daha disiplinli çalışmaya önem vereceklerdir. Liderin yaklaşımı üyelerini doğrudan etkileyecektir ve üyeler ona göre bir çalışma isteği gösterecektir. Liderin sergileyeceği yanlış davranışlar, grubun içerisinde yanlış davranışlar oluşturacaktır. Lider, başarı ve istikrar için çalıştığı grubun ile iyi bir uyum içerisinde olmalıdır (Goleman vd.,2011).

2.5.7 Stratejik Lider

Stratejik liderlikte; yönetmek, geleceği planlamak ve buna göre bir grup oluşturmak ana hedeftir. Bu liderlik anlayışında, kültürel ve stratejik anlamda grubun en temel duygularını, mantıklı ve iyi planlanmış şekilde yönetmek ve denetlemek ön plandadır (Ekici, 2006).

Stratejik liderlik, günü kurtarmaktan çok uzun vadede kalıcı değişimi ve dönüşümü gerçekleştirmeyi hedefler. Başarının planlanarak, kalıcı olması sağlanır (Besler, 2004).

2.5.8 Karizmatik liderlik

Karizmatik Liderlik, liderin özgüvenli, çalıştığı gruba karşı olan davranışları tutarlı, hedefi ve vizyonu olan, motivasyon düzeyi yüksek ve kriz yönetimi üst düzey olan kişilerdeki liderlik tarzıdır. Durumsal faktörlerin bbirleşmesinde oluşan bir liderlik tarzı olarak ifade edilmektedir (şimşek, 2006). Karizmatik liderler, çalıştıkları grubun normalin üzerinde çaba göstererek başarılı olmasını sağlayan, o grubu teşvik eden ve sistemleri değiştirerek hedefe varan liderlerdir (Bakan, 2008).

Karizmatik liderlikte, g ve kendine güven duygusu liderde bulunur. Bu zelliklerin sadece liderde olması grup içerisinde çatışmalara ve olumsuz sonuçlara yol açabilir (Amanchukwu vd. 2015).

2.5.9 Paternalist (Babacan) Liderlik

Lider ve çalışma grubu arasında yakın sosyal ilişkiler vardır ve bu ilişkiler üzerine kurulan bir sistem kurulmuştur (Deliveli, 2010). Ast-st arasında yakın sosyal bağlar üzerine kurulmuş liderlik tarzı olarak gösterilir. Genelde kolektivist grupların özelliğini yansıtan bu liderlik tarzında liderler, ikili ilişkilerin güçlü, grup içindeki ilişkilerin aile ilişkisine benzetildiği bir tarzıdır.

Kolektivizm, insanların doğası gereği birbirine bağımlı olduğuna vurgu yapan görüştür. Bireyselliğin tam tersini temsil eden düşüncedir. Başarıya giden yolun, bireysel amaçlardan çok grup içindeki kaynaşma, dayanışma, aidiyet gibi kavramlarla oluşacağına vurgu yapan düşüncedir. Paternalist liderlik tarzında lider babacan tavırlar gösterir. Korumacıdır ve karar alma aşamasında bazen grup üyelerine de danışırlar. Bu gruplarda ödül sistemi mevcuttur.Zorunluluk olmadıkça ceza sistemi uygulanmaz (Ekici, 2006).

2.5.10 İşlemsel (Transaksiyonel) Liderlik

İşlemsel liderler çalıştıkları bireylerin ödüllendirilmesine ve sosyal eksikliklerinin giderilmesine özen göstererek çalışma kapasitelerini artırmayı hedefler. Yönetici özellikleri üst seviyededir. İşlerin düzenli ve verimli olması en büyük haz kaynaklarıdır. Performans artırıcı proje ve hedeflerle çalışırlar (Ekici, 2006). İşlemsel liderler, şartlara bağlı ödüllendirmeye ve zaman zaman tam serbestliğe önem gösterirler. İşlemsel liderleğin bir diğer özelliği ise geçmişte başarıya giden olumlu yöntemleri, sonrasında gelecek olan kişilere de aktararak başarının devamını sağlamaya çalışmaktır. Geçmiş ile bugünün arasında güçlü bir bağ kurarak başarıya ulaşmaya çalışan işlemsel liderler, kurulan sistemin ileriye dönük olabilmesi için detaylı planlar yaparlar (Eren, 2004).

2.5.11 Serbest Bırakıcı Liderlik

Bu liderlik tazını benimseyenler risk almaktan kaçınırlar, beraber çalıştıkları grubun iş kontrolü konusuna pek fazla önem vermezler. Karar aşamasında etkin olma taraftarı değildirler (Tengilimoğlu, 2005). Çalışma grubu hedefe ulaşılması konusunda özgürdür. Bu anlayışta esas olan hedefe ulaşıp, ulaşılmadığıdır (Goleman, 2011). Bu anlayışı benimsemiş gruplar, ciddiyetsiz ve başıboş olarak nitelendirilir. Bu anlayışın başarılı olabilmesi için çalışılan grubun uzmanlık seviyesinin yüksek ve tecrübeli olması gerekmektedir (Yörük, 2011).

Bu anlayışın önemli avantajı bireylere sağlanan bu özgürlük ile yaratıcılıklarını geliştirmeleridir. Grubun kendi gelişimini sağlayabilmesi için serbest bırakılması negatif etkiler de gösterebilir. Grubun kendi gelişimini sağlayamadığı, güdülenmesinin eksik olduğu durumlarda ters etki edebilecek bir liderlik tarzıdır (Amanchukwu, 2015).

2.6 Sporda Liderlik

İş yaşamında olduğu gibi liderliğin spor üzerindeki etkisi de büyüktür. Spor; bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik özelliklerini geliştiren, boş zamanları olumlu kullanmayı sağlayan ve bireyin kişisel sorunlarından uzaklaşmasını, stres atmasını sağlayan bir aktivitedir

(Tengilimoğlu, 2005). Son yıllarda yapılan araştırmalar, sporda gelen başarılarının sebebinin sadece fiziksel, taktiksel gelişim olmadığını, psikolojik durumun da bu başarıda önemli rol oynadığını ortaya çıkarmıştır. Performansın gelişiminde önemli etkisi olan psikolojik faktörlerin en önemlisi sporcunun hedefi için sağladığı motivasyondur (Koçel, 2003). Motivasyonun derecesi ile gelen başarının arasındaki bağın sporda çok önemli bir rolü olduğu açıktır. Motivasyonun düşük olması, başarısızlıkla sonuçlanacak bir girişime neden olabilir.

Spor, genellikle rakip ile yarışmayı içeren bir etkinlik alanıdır ve rakiple karşılaşmada son hedef yarışmayı kazanmaktır. Gerek yarışma sırasında, gerekse yarışmadan sonra elde edilen haz, sporcuya davranışlarını tekrarlama güdüsü verir. Başarı için ise performansın artması gerekir; sporcunun yarışabilmesi, yarışta başarılı olabilmesi performansının artmasına bağlıdır. Yarışma sürecinden ve sonucundan alacağı haz, performansı artırıcı davranışları da güdüleyebilir (Matthew J. Smith, 2017).

Liderlik ve uygulama arasındaki ilişki dünyadaki her organizasyon gibi spor alanında da oldukça etkilidir. Profesyonel spor organizasyonlarına bakılacak olursa, her takımda yetenekli sporcular vardır fakat takımlar arasındaki farklı hem antrenörün hem de bu sporcuların liderlik özellikleri belirler (Wann, Metcalf, Brewer ve Whiteside, 2000). Sadece yeteneğin ön planda olduğu takımlarda bir süre sonra sorunlar oluşur. Yetenekli olduğu kadar lider karakterli sporculara ve antrenörlere sahip olan takımların başarıya ulaşma olasılıkları daha yüksektir. Ekibin organizasyonunu değiştirmek için lider özellikli antrenörler gereklidir (Matthew J. Smith, 2017). Sporcunun performansının gelişmesi için disiplinli, hedefleri net belirlenmiş ve doğru şekilde fiziksel kapasitesini geliştirdiği bir ortam gereklidir. Bunları sağlayacak olan da sporcuların lideri olan antrenörlerdir. Liderlerin etkinliği arttıkça sporcunun performansı da bu doğrultuda artacaktır. Performans arttıkça da takım başarısı gelecektir. Bu beklentiler doğrultusunda, bireysel ister takım sporlarında, liderliğim önemi artmaktadır.

2.6.1 Liderlik Yaklaşımları

Liderlik yaklaşımları Klasik, Neo-Klasik ve Modern yaklaşımlar olmak üzere farklı şekilde belirtilmiştir (Murphy ve Johnson, 2011).

2.6.1.1 Klasik Liderlik Yaklaşımı

Özellikler yaklaşımı olarak da isimlendirilir. 1940'lı yıllarda yapılan araştırmalarda klasik liderlik yaklaşımında lideri, lider olmayanlardan bireylerden farklılaştıran özellikler üzerinde çalışılmıştır. Bu yaklaşıma göre liderde bulunması gereken psikolojik, fiziksel, işe ilişki ve sosyal özellikler literatüre bu şekilde sıralanmıştır.

2.6.1.2 Psikolojik özellikler: Yetenek, güzel diksiyon, zeka, bilgi, yargılama. karakter, olgunluk, empati yapabilme, kararlılık, özgüven, dürüstlük şeklinde belirtilmiştir (Yeşilyaprak, 2018).

2.6.1.3 Fiziksel özellikler: Doğru beden dili, grubu hareketlendirecek enerji seviyesi ve aktif olmak şeklinde açıklanmıştır (Eren,2008).

2.6.1.4 İşe ilişkin özellikler: Neden ve sonuç ilişkisi kurmaya yönelik yetenek, karar alabilme aşamasında inisiyatif kullanabilme, başarmayı hedefleyip bu hedef doğrultusunda ilerleyebilme, sorumluluk kapasitesinin üst seviyede olması ve pragmatik düşünce yapısına sahip olabilmek şeklinde belirlenmiştir (Eren,2008).

2.6.1.5 Sosyal özellikler: Takım çalışmasına yatkınlık, takım içi bağları etkin şekilde geliştirebilmek, kişisel imajın düzgünlüğü, sosyal ortamlara katılım, nezaket (Fazlıoğlu, 2017).

Lider bireylerin karşı tarafla kolay ilişki kurabilen, sosyal ve dışa dönük kişiliğe sahip oldukları belirtilmiştir (Günindi, 2010).

2.7 Antrenör

Antrenörün günümüzdeki tanımlarından biri koçluktur. İngilizce kökenli olan kelimenin anlamı “coaching” yani, kişiyi bir yerden bir yere taşıma anlamına gelmektedir. Koçluk, hedeflenen performansa ulaşmak için, antrenör ve danışan arasında sağlanan bir gelişim planıdır. Bireylerin mevcut potansiyelini ortaya koyarak, olasılıklara ve hedeflere odaklı öğrenme sürecidir (Amorose ve Anderson-Butcher 2007).Meydan Larousse’ye göre antrenör; kişisel veya takım sporcularını gerçekleştirecek olan yarışmalara hazırlayan kişidir. TDK Türkçe sözlüğü ise antrenörü; sporcuları yetiştiren kişi olarak anlatır. Bir başka tanıma göre ise antrenör, teknik anlamda donanımını bilim ile bütünleştirip, bu bütünü sporcu başarısı için kullanan bireydir (Avcı ve ark, 2018). Antrenörün iyi bir planlayıcı, etkili bir yönetici, sporcunun potansiyeline ulaşmasını sağlayan bir yol gösterici olması gereklidir. Sporcunun ya da takımın başarıya ulaşabilmesi için antrenörün karakteristik özellikleri büyük önem taşımaktadır. Liderlik özellikleri olan antrenör, sporcusundan saygı kazanabilir.

Antrenör, sporcuları için eğiten,öğreten ve de hedeflere ulaşmak adına motivasyonu sağlayan kişidir (Filiz ve Demirhan, 2017). Önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmak için takımın performansı yüksek tutulmalıdır. Günümüzde gerek futbolda gerek diğer takım sporlarındaki antrenörler insan ilişkilerinde oldukça başarılı kişilerdir.Ülkemizde de olduğu gibi dünya genelinde de bazı takımlar spor psikoloğu çalıştırmamaktadır.Antrenörler, sporcunun hem takım içi hem de özel hayatıyla ilgili sorunlarıyla da ilgilenmelidir (Amorose ve Anderson-Butcher 2007).

Günümüzde bir antrenörün başarılı olabilmesi için kendini sürekli geliştirmesi, yenilemesi, iş disiplinine sahip olması, genel ve takım içi ortamda dürüst davranması, adil ve meslektaşları ile olumlu ilişkiler içerisinde olması gerekmektedir. Açık fikirli, araştırmacı, sorunlar karşısında doğru teşhisi koyabilen, liderlik vasfı olan, motivasyonunu sporcusuna doğru yansıtabilen, öğrenme ve öğretme becerisi olan, müsabaka dönemi içerisinde meydana gelebilecek durumlara karşı duygusal ve zihinsel olarak hazır olan antrenörlerin başarıya ulaşabilme olasılıkları daha yüksektir (Şahin, 2011).

Antrenör, sporcunun hem teknik, taktik hem de psikolojik yönden güvendiği kişi olmalıdır. Sporcusundan en üst düzey verimi nasıl alabileceğini bilmeli ve sporcusunu da bunun için güdülemelidir. Sporcular hakkında elde edilen fiziksel ve zihinsel bilgiler incelendikten sonra, onları en iyi şekilde müsabakalara hazırlamak için gereken program hazırlanmalıdır (Arıpınar ve Donuk, 2011).

Antrenörlük süreci sporcunun içinde bulunduğu faaliyette yaşayacağı hazzı, benlik saygısını ve performans başarılarını belirlemede önemli olabilmektedir. Antrenör ve sporcu arasındaki ilişkinin başarı ve başarısızlıkla doğrudan ilgisi olduğu bilinmektedir. Sporcunun antrenöre olduğu kadar, antrenörün de sporcusuna ihtiyacı vardır. Bu çalışma ortamı da bağlılığı oluşturur (Filiz ve Demirhan, 2017).

Futbol takımlarında başarılı performansın anahtarı, hedeflere yönelik planlar yapan ve bu hedeflere ulaşabilmek için kendisine özgü yöntemleri olan antrenörlerdir. Antrenör, sporcularla sürekli beraber olduğundan, onları tanıyan ve ihtiyaçlarını karşılayan kişidir (Yıldız, 2011). Sporcular antrenörlerinden sadece teknik ve taktik açıdan iyi olmasını beklemeyiz. Sporcular antrenörlerinden iyi bir karakter görmek ve ona güvenmek ister. Karşılıklı iletişim içerisinde olduğu antrenörünün her türlü kişisel problemlerinde de yanında olacağını bilmek ister (Çalışkan, 2011). Bu durum özellikle büyüme çağında, ergenlik döneminde olan sporcular için daha da ön plana çıkmaktadır.

Antrenör yüksek düzeyde liderlik özelliklerine sahip olmalı, antrenmanlarında ve davranışlarında dikkatli adımlar atmalı, kalıcı, hedefleri belirlenmiş davranışlar göstermelidir. Antrenörlük, liderlik ve motivasyon birbirlerinden ayrı kavramlar gibi görünseler de aslında bir bütündür. Bir antrenörün, çalıştırdığı takımı ya da sporcuyu motive etmeli ve spor psikolojisini iyi bilmesi gerekmektedir (Güllü ve Şahin, 2016).

Lider antrenör bireysel olarak da değişime hazırdır. Antrenör hem rekabet içinde olup hem de eğitici rol üstlenmelidir. Eleştiriye açık aynı zamanda da sürekli gelişim içerisinde olmalıdır (Donuk, 2007).

2.8 Antrenörlük Stilleri

Yapılan araştırmalarda belirgin üç antrenörlük stili bulunmaktadır (Özsarı, 2010).

- **Otoriter stil (Kumanda edici, Emredici)**
- **Liberal stil (Hoşgörölü, Serbest Bırakma)**
- **Demokratik stil (Katılımcı, Paylaşımıcı)**

Antrenörlerin bu stillerden sadece birinin özelliklerini sergilediğini söyleyemeyiz fakat ön plana çıkan stillere sahip olduklarını görebiliyoruz (Özsarı, 2010).

2.8.1 Otoriter Stil

Bu liderlik stilinde antrenör tek başına karar alma mekanizmasıdır. Gruptakiler alınan kararları uygulamak zorundadır. Bu stildeki antrenörlerin sporcular üzerinde baskı oluşturması beklenir (Konter, 1996).

2.8.2 Liberal Stil

Bu stildeki antrenörler sporcusunun gelişimini kendi kendisine yapması için ön plana sporcusunu koymaktadır. Anlayışlı ve katı kuralları olmayan bir stildir. Sporcuyu merkezlidir (Donuk, 2007).

2.8.3 Demokratik Stil

Bu stilde karar mekanizması sporcularıdır. Takım için önemli bir karar alınacağında, antrenör futbolcularıyla beraber ortak kararlar alır. Genç sporculardan da fikirler alarak gruba dahil olmalarını sağlar. Bu stilde antrenörün özgüveni yüksektir ve grubun da güvenini kazanmıştır. Sporcularına sorumluluk vererek takıma olan aidiyet duygularını yüksek tutar (Tengilimoğlu, 2005).

2.9 Ergenlik Dönemi

İnsan hayatında büyüme dönemleri vardır. Bu dönemler; Doğum öncesi dönemi, 0-2 yaş olan bebeklik dönemi, 2-6 yaş olan ilk çocukluk dönemi ,6-12 yaş olan okul dönemi , 12-18 yaş olan ergenlik dönemi ,18-25 yaş olan genç yetişkinlik dönemi, orta yetişkinlik dönemi ve tam yetişkinlik dönemi olarak gruplara ayrılmıştır (Andersen ve Teicher 2008).Ergenlik döneminde kişiler, hızlı ve ani fiziksel değişimler sebebiyle vücut koordinasyonlarını sağlamakta zorlanırlar. Zamanla bu vücut koordinasyonu doğru kullanmayı öğrenirler. Çeşitli spor dallarında ve enstrüman çalmada başarılı olurlar. Kuvvet ve hız açısından erkekler daha ileri seviyededirler (Ersanlı, 2012).

Ergenlik dönemi olan 12-18 ve 15-21 yaş dönemlerinde; bedensel ve spor faaliyetleri, kişinin bedenini daha iyi algılamasına ve kendisiyle, bedeniyle barışık olmasına yardımcı olur. Bu dönemde yapılan psikomotor uygulamalar kişide bedensel yeterlilik hissinin yükselmesini sağlar (Bompa, 2011). Bu dönemde yaşanabilecek olan olumsuz psikolojik durumların, gelecekte kişinin yaşamını da bu yönde etkileyeceği görülmektedir.Ergenlik döneminde, kişiler sahip oldukları yoğun enerjiyi doğru kullanmaları, kötü alışkanlıklardan uzak, kişisel gelişimlerini ve disiplinlerini ön plana çıkaracak faaliyetlere yönlendirilmelidirler. Bunun neticesinde kendilerini daha net ifade etmeyi, disiplinli ve planlı olmayı ve programa göre hareket etmeyi benimserler. Gelişimin ve değişimin en hızlı olduğu bu dönemde, sporun fiziksel gelişim üzerinde de olumlu pek çok etkisi vardır (Çataloğlu, 2011).

Spor ortamı kişinin özgüvenini, sosyal ilişkilerini etkilemektedir.Takım arkadaşları ve antrenörü ile olumlu yönde ilişkiler kurarak sosyalleşmesini sağlar. Spora katılımın kişilerin benlik kavramının gelişimi üzerinde önemli bir etkisi vardır. Spor, kişinin kendini kontrol etme, dürüst, eleştiriye açık ve sabırlı olmasını sağlar (Aksoydan ve Çakır, 2011).

Bu sebeplerle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem gösterilmekte ve erken yaştan itibaren çocukların beden eğitimi programlarına katılımı için çaba gösterilmektedir (Duman ve Kuru, 2010).

Tüm bunların ışığında, ergenlik dönemindeki sporcuların antrenörlerinden aldıkları hem fiziksel destek, hem de psikolojik destek çok önemlidir. A takım seviyesine hazırlanan futbolcularda atılacak her yanlış adım ilerdeki futbol ve özel yaşamlarını etkileyecektir. Bir bina yapmak istiyorsak, temeli sağlam olmalıdır. Bu da özellikle ergenlik döneminde kişiye verilecek doğru eğitimden geçer.

2.10 Konu ile İlgili Araştırmalar

Futbolda liderliğin önemiyle ilgili yapılan diğer araştırmalarda bulunan bulgular ve çıkan sonuçlar da oldukça önemlidir. Bu sebeple konuyla ilgili yapılan araştırmalar sonucu bulunan çalışmalar ve sonuçları aşağıda gösterilmiştir

Bensiz'in 2016 yılında yapmış olduğu araştırmada, 156 futbolcu kullanılmıştır. Bu araştırmaya katılmış bireylerin algıladıkları antrenör liderlik davranışlarının istatistikleri incelendiği zaman; sporcuların antrenörlerinden algıladıkları eğitici davranışlara yönelik puan ortalaması “1,82±0,49” olarak tespit edilmiştir. Katılan sporcuların algıladıkları demokratik davranış puanlarının ise “2.02±0,68” olduğu belirlenmiştir. Otokratik alt boyutunda “2.81±0.91”, sosyal destek alt boyutunda “1.98±0.55”, pozitif geribildirim alt boyutunda ise “1.86±0.59” şeklinde gösterilmiştir. Sonuçta çıkan bulgulara göre, çalışma grubunda algılanan lider davranış alt boyutları ve ilgili genel puan ortalamalarının beklenenden düşük bulunduğu tespit edilmiştir. ir. Araştırmanın gerçekleştirildiği bölgeye bakıldığında lige katılan takım sayısının azlığı ve antrenörleriyle fazla vakit geçirmemesinin bu sonuca etki ettiği düşünülmektedir..

Bilir, Şahin ve Sangün'ün, 2019'da birlikte gerçekleştirdikleri çalışmada, Türkiye'de farklı spor dallarındaki antrenör yetiştirme kurslarına katılan kişilerin liderlik davranış algılarının demografik değişkenleriyle belirtmişlerdir. Çalışmaya Adana'da 2013-16 seneleri arasında birbirinden farklı spor dallarında antrenör yetiştirme eğitimlerinde yer alan kişiler katılmıştır. 104'ü kadın, 264'ü erkek olmak üzere toplamda 386 kişi örneklem grubunda bulunmuştur. Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilen “Sporda Liderlik Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U, ikiden fazla karşılaştırmalar için ise Kruskal Wallis H testleri uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; liderlik davranış algılarının; medeni durum, yaş, öğrenim seviyesi

ve spor dallarına göre farklılıklar belirlenmiştir. Liderlik, alt boyutlarına göre ise en düşük değerin otokratik davranış, en yüksek değerin ise eğitim ve öğretim olduğu gözlemlenmiştir. Sonuçta, antrenör adaylarının demografik değişkenlere göre liderlik davranışlarında farklılıklar olduğu ve bu bireylerin sporcun yetişmesinde pozitif geribildirimi, eğitim ve öğretimi, sosyal desteği ve demokratik davranışı önemseyen, otokratik davranışı ise daha az tercih eden bir görüntü ortaya koydukları gözlemlenmiştir.

Altıntaş'ın 2017 yılında yapmış olduğu çalışmada basketbolda antrenörlerin psikolojik olarak dayanıklılıklarının, liderlik özelliklerini belirlemedeki rolü incelenmektedir. Araştırmaya 239 erkek ve 32 kadın, toplam 271 basketbol antrenörü dahil olmuştur. Çalışmaya katılan gruba Spor için Liderlik Ölçeği-Antrenör Formu ve Psikolojik Dayanıklılık Envanteri uygulanmıştır. Ayrıca Antrenörlerin psikolojik dayanıklılık alt boyutları ile liderlik stilleri arasındaki ilişkiyi bulabilmek için Çoklu Adımsal Regresyon Analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre ,eğitim ve öğretim liderlik stilinin ve yapısal stil alt boyutunun ($R=0.22$; $R^2 =0.05$); demokratik davranış liderlik stilini gelecek algısı alt boyutunun ($R=0.20$; $R^2 =0.4$); otokratik davranış stili kendilik algısı alt boyutunun ($R=0.13$; $R^2 =0.2$); sosyal destek ($R=0.12$; $R^2 =0.2$) pozitif geribildirim ($R=0.13$; $R^2 =0.2$, p) şeklinde belirtilmiştir.

Yıldırım'ın 2019 yılında yaptığı çalışmada, sporda performans ve dönüşümcü liderlik incelenmiştir. Bu çalışmada antrenörlerin dönüşümcü liderlik davranışlarının sporcular tarafından algılanması ve sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarının, yarışma kaygılarının, , pozitif-negatif duyguların, yaşam doyumlarının ve tükenmişliğin sporcunun performansına yansımaları incelenmiştir. Çalışma grubu 16–20 yaş arasında bulunan 391 erkek futbolcudan oluşturulmuştur. İhtiyaç Doyumu Ölçeği. Çok Faktörlü Liderlik Ölçeği, Sporcun Tükenmişlik Ölçeği, Sporda Yarışma Kaygı Testi, Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Vallerand ve arkadaşlarının ölçüm yöntemi performans ölçümleri için kullanılmıştır. Veri analizinde yapısal eşitlik modeli ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Temel psikolojik gereksinimlerin yaşam doyumunu , Dönüşümcü liderliğin temel psikolojik gereksinimleri ve pozitif

duygular üzerinde pozitif yönde etki olduğu; tükenmişlik ve temel psikolojik gereksinimlerin kaygı üzerinde negatif yönde etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Performansla olan ilişkilerde yaşam doyumunun, dönüşümcü liderin ve pozitif duyguların performansı anlamlı pozitif şekilde etkilediği; tükenmişliğin ise performansı negatif şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Temel psikolojik gereksinimler, negatif duyguların ve kaygının performansa etkilerinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, anlamlı bir modelin olduğu ve modelin yeterli veri uyumunu gösterdiği ortaya çıkmıştır. Antrenörlerin dönüşümcü liderlik davranışları sergilemesi sonucu, sporcuların pozitif duyguları olumlu şekilde artış gösterirken, negatif duyguları ise azalma göstermiştir.

Ödemiş ve Karagün'ün 2016 yılında yaptıkları çalışmada dans sporcularının cinsiyet, yaş, dans yaşı, eğitim durumu değişkenlerine göre tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik davranışlarının; bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 23 kadın, 26 erkek sporcu olmak üzere toplam 49 sporcu dahil edilmiştir. Araştırmada, Sporda Liderlik Ölçeği (Tiryaki, 2000; Toros ve Tiryaki, 2006) kullanılmıştır. İkili küme karşılaştırmaları için Man Whitney U Testi , ikiden fazla küme karşılaştırması için ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda erkek ve kadın dansçıların algıladıkları ve tercih ettikleri liderlik davranışı arasında fark olmadığı, demokratik davranış, pozitif geri bildirim, yaş değişkeni açısından alt ölçeklerden algılanan toplam puan açısından anlamlı bir fark belirlenirken, sosyal destek ve eğitim öğretim, otokratik davranış, açısından anlamlı fark belirlenmemiştir. Dans yaşı değişkeni açısından , sosyal destek ve pozitif geri bildirim ve algılanan toplam puan, anlamlı bir fark gösterirken, eğitim öğretim, otokratik davranış, , demokratik davranış anlamsız görülmüştür. Dans yaşı değişkenine göre tercih edilen liderlik ve alt ölçeklerinde sosyal destek açısından anlamlı bir fark belirlenirken; eğitim değişkeni açısından demokratik davranış boyutunda anlamlı bir fark belirlenmiştir.

Yıldırım, Yıldız ve Koruç'un 2019 yılında yaptıkları çalışmada, mücadele sporlarına katılan kişilerin sporcuların antrenörlerinden algıladıkları liderlik tarzını cinsiyet, yaş ve mücadele sporuna katılım süresi değişkenlerini ve antrenörleriyle ilişkilerini incelemişlerdir. Araştırmaya 72 kadın, 132 erkek toplamda 204 kişi

katılmıştır.. Veri toplama aracı olarak, Jowett ve Ntoumanis (2004)²³ tarafından geliştirilen Antrenör - Sporcu İlişkileri Envanteri ve Chelladurai ve Saleh (1980)⁸ tarafından geliştirilen Spor için Liderlik Ölçeği'nin Sporcunun Lider Davranışını Algılaması Formu kullanılmıştır. Bulgulara göre , 18 yaşından büyük sporcular ve daha deneyimli sporcuların antrenörlerinden daha fazla otoriter davranış aldığı belirlenmiştir. Bunun yanında az deneyimli sporcular fazla pozitif geri bildirim almaktadırlar. Antrenör-sporcu ilişkileri envanterinde, yaşa göre anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Genç sporcular antrenörlerinden daha fazla yakınlık almaktadırlar. Sonuç olarak, cinsiyet, yaş ve katılım süresi değişkenleri antrenörün liderlik davranışlarını algılamada önemli bir unsurdur. Bu sonuç spor psikologlarının veya antrenörlerin çalışma gruplarını daha etkin olarak yönlendirmelerinde ve tanınmalarında faydalı olabilir.

Nacar ve Kak'ın 2019 yılında yaptıkları çalışma, Elazığ bölgesindeki profesyonel takım sporlarında görev yapan antrenörlerin liderlik tarzlarını, sporcuların görüşleri doğrultusunda inceleyip çözümler üretmiştir. 2013-2014 sezonunda Elazığ ilinde mücadele eden 11 profesyonel (basketbol,futbol, hentbol ve voleybol) takım ve bu takımlarda görev alan sporcu ve antrenörler çalışmada yer almıştır. 240 sporcuya anket uygulaması yapılmış ve her takımın antrenörlerinin liderlik tarzı araştırılması yapılmıştır. Çalışmada, sporculara Chelladurai ve Saleh tarafından geliştirilen ve 40 maddeden oluşan Spor İçin Liderlik Ölçeği uygulanmıştır.Veriler SPSS istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Antrenörlerin liderlik becerileri ölçeği ile elde edilen puanlar için Tukey testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda araştırmaya katılan sporcuların sosyal destek, eğitici destekleyici ve otokratik alt ölçeğinde herhangi bir farklılaşmanın olmadığı gözlemlenmiştir. Bunun yanında pozitif geribildirim ve demokratik alt ölçeği puan ortalamalarında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Atalay'ın 2018 yılında yaptığını araştırmada, Türkiye'de görev yapan Muay-Thai antrenörlerinin liderlik özellikleri ve karar verme stratejilerinin ortaya konulmasının birbiri ile olan ilişkileri değerlendirilmiştir. Çalışmaya örneklem grubu, 119 Muay-Thai antrenörü katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, orijinal formu Mann ve diğerleri (1998) tarafından geliştirilen "Malbourne Karar Verme

Ölçeği” ve Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilen “Antrenörler için Liderlik Ölçeği” ile kullanılmıştır. Araştırmaya katılan antrenörlerin demografik bilgilerinin dağılımları (f) ve yüzdeleri (%) tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) yöntemi ile belirlenmiştir. Farklılıkları bulabilmek için Pearson Korelasyon Analizi testi ve Mann-Whitney U, Kruskal Wallis yöntemleri uygulanmıştır ($\alpha= 0.05$). Çıkan sonuçlarda, antrenörlerin liderlik özellikleri ile milli olma durumu , sporculuk yapma durumu ve antrenörlük kademelerine göre belli bir fark ortaya çıkarken; yaş, cinsiyet ve refah seviyesine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışmaya katılan bireylerin karar verme stilleri ile sadece yaş değişkeni ile anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Diğer değişkenler ile anlamlı herhangi bir fark bulunamamıştır. Antrenörlerin liderlik özellikleri ve karar verme stilleri arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Ayten’in 2019 yılındaki çalışmasında, okul sporlarında antrenör olarak bulunan beden eğitimi öğretmenlerinin, liderlik tarzları ile liderlik algıları arasındaki ilişki gözlemlenmiştir. Çalışmaya, Batman ilinde okul sporlarında antrenör olarak bulunan 21 kadın ve 159 erkek olmak üzere toplamda 180 öğretmen katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Çok Faktörlü Liderlik Ölçeği-Multifactor Leadership Questionnaire 5-X Short (MLQ)” ve "Liderlik Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22 IBM istatistik paket program kullanılmıştır. Çıkan bulgulara göre; öğretmenlerin liderlik algı düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında, öğretmenlerin liderlik davranış ve dönüşümcü liderlik sonuçları boyutunda liderlik algılarının ortalamanın üstünde görüldüğü, işlemci liderlik boyutunda ise liderlik algılarının ortalamaya yakın seviyede olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın diğer bulgularına göre, öğretmenlerin genel liderlik algıları ile işlemci liderlik stili ve dönüşümcü liderlik stili arasında negatif şekilde zayıf bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin işlemci liderlik stili ile genel liderlik algıları arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Öğretmenlerin işlemci liderlik stilleri ve genel liderlik algılarının, dönüşümcü liderlik davranış sonuçları, medeni durum, cinsiyet, görev yaptıkları eğitim-öğretim kademesi, eğitim durumu ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır, sadece yaş değişkeninde anlamlı değişiklik gözlemlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, okul sporlarında antrenör olarak bulunan

beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin liderlik özellikleri ile liderlik algıları arasında genel olarak olumsuz bir ilişkinin olduğunu gözlemlenmiştir.

Bozyiğit ve Çetin'in 2019 yılında yapmış olduğu araştırmada, spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin kendi kendine liderlik seviyeleri üzerinde çalışılmıştır. Çalışmaya 52 kadın (%39), 80 erkek (%61) olmak üzere toplamda 132 öğrenci bu katılmıştır. Çalışmada Kişisel Bilgi Formu ve Türkçe çevirisi Şahin (2015) tarafından yapılan "Kendi Kendine Liderlik Ölçeği (KKLÖ)" formu kullanılmıştır. Veri analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre; alınan puanlar ile yaş, cinsiyet, sınıf ve bölüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrencilerin üniversiteye kadar yaşadığı yer arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Yıldızhan, Yasemin, Öztaş, Mehmet, Seçer ve Emrah'ın 2017 yılında yapmış olduğu araştırmada, sporcu algılarına göre, antrenörlerin liderlik davranış özelliklerinin bağlılıkları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırmaya, 2016-2017 sezonunda Anadolu Yıldızlar Ligi ve voleybol yarı finalinde mücadele eden 17 takımdan 250 sporcu katılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde veri toplama aracı olarak, sporcuların demografik özelliklerine yönelik 5 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise "Sporda Liderlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın son bölümünde "Antrenöre Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Bulunan veriler SPSS 17 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, sporcuların antrenörlerinin liderlik davranışlarına ilişkin puan ortalamaları ile cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir liderlik davranışında bir farklılık bulunmamıştır. Sporcuların spor yapma süresi yükseldikçe algıladıkları antrenör davranışlarından pozitif geri bildirim ve otokratik davranışlarının azaldığı, sporcuların yaşları yükseldikçe, algıladıkları antrenör davranışlarının eğitici ve destekleyici, otokratik, sosyal destek, pozitif geri bildirim davranışlarının ve antrenör bağlılığının azaldığı, sporcuların kulübe oynama süresi yükseldikçe algıladıkları antrenör davranışlarından sosyal destek ve otokratik davranışlarının azaldığı ve sporcuların mevcut antrenörü ile çalışma süresi yükseldikçe algıladıkları antrenör davranışlarından otokratik ve sosyal destek davranışlarının azalma olduğu ve antrenör bağlılığında da artış görülmüştür. Antrenör bağlılığı ile liderlik davranışları arasındaki ilişki araştırıldığında ise, eğitici

ve öğretici davranış, sosyal destek davranış ve demokratik davranış arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir.

Tolukan ve Akyel'in 2019 yılında yapmış olduğu araştırmada, Türkiye Futbol Federasyonu'na bağlı 1.Lig ve 2.Ligde futbol oynayan sporcuların antrenörleriyle olan ilişkileri ile sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmada, Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen; Altıntaş, Kazak Çetinkalp ve Aşçı (2012) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği ve Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma 112 gönüllü katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisi ve sürekli sportif kendine güven düzeylerine yönelik betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Ayrıca antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları ile sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; futbolcuların antrenörleriyle olan ilişkilerinin olumlu seviyede olduğu ve sportif kendilerine güven düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca antrenör-sporcu ilişkisi düzeyleriyle sürekli sportif kendine güven seviyeleri arasında pozitif yönde ve düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Acet, Gumusgul ve Işık'ın 2017 yılında yapmış olduğu çalışma ile Türkiye Futbol Antrenörler Birliği üyesi olan futbol antrenörlerinin liderlik özelliklerini incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak Sporda Liderlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada Türkiye Futbol Antrenörü Derneği tarafından düzenlenen antrenör geliştirme seminerine katılan 144 futbol antrenörü ile çalışılmıştır. Bulunan verilere göre araştırma grubundan yaş ve antrenör sertifika değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır fakat antrenörlerin eğitim durumları ve deneyimleri açısından önemli farklılıklar saptanmıştır. Bunun yanında, lise mezunu antrenörler ile lisans mezunları arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Buna ek olarak, daha az deneyimli antrenörlerin, deneyimli antrenörlere göre otokratik davranışlarında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Sonuç olarak, antrenörlerin ülke futboluna yönlendirme ve liderlik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir. Bunun yanında, antrenörlerine eğitim durumlarının yüksek olması gerektiği saptanmıştır.

Seydioğlu'nun 2017 yılında yapmış olduğu araştırmada amaç, İstanbul ili içerisindeki takım ve bireysel spor yapan beden eğitimi öğrencilerinin bireysel ve takım sporları yapan katılımcıların ayırımını yapmak ve bu gruplardaki öğrencilerin liderlik davranışlarını belirlemektir. Araştırmaya, İstanbul ili içerisindeki üniversitelerde öğrenim gören 500 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; takım sporları yapanlarla bireysel spor yapanların dönüşümsel ve karizmatik özellikleri, lisanslı olarak spor yapanlar ile lisanssız spor yapanların karizmatik ve dönüşümsel özellikleri, aynı zamanda erkek öğrenciler ile kadın öğrencilerin dönüşümsel, karizmatik ve yönetsel liderlik özellikleri açısından bir farklılık bulunamamıştır.

Buğdaycı, Abakay, Zengin ve Demir'in yapmış olduğu araştırmada, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyelerinin sporcuların algılarına göre futsal antrenörlerinin liderlik stilleri incelenmiştir. Araştırmaya Gençlik Bakanlığı tarafından düzenlenen UNILIG futsal yarışmalarına katılan sporcular (147 kadın, 188 erkek) toplamda 335 kişi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Güngörmüş ve ark. Tarafından Türkçeye uyarlanan "Sporda Liderlik Ölçeği: Sporcunun Antrenör Davranışı Algısı". kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; futsal antrenörlerinin stilleri, futsal oyuncuların antrenörlerinden aldıkları eğitici destekleyici ve açıklayıcı, ödüllendirici algıları olumsuz, demokratik ve otokratik davranışlar olumlu, kadın oyuncuların ise demokratik davranışlar ve açıklayıcı, ödüllendirici davranışları erkek oyunculardan daha olumludur. Son 5 yıldır aynı antrenörle antrenman yapan sporcuların, aynı antrenörle 3 yıldır veya daha az antrenman yapanlara göre demokratik davranışlarının algılanmasında olumlu farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Gayretli'nin 2019 yılında yapmış olduğu araştırmada, spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını incelemiştir. Araştırmaya Karadeniz bölgesindeki 5 üniversiteden, 231 kadın , 465 erkek toplam 696 spor yöneticisi adayı katılmıştır. Çalışmada nicel bir yöntem olan tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" ile "Yenilenmiş Öz Liderlik Ölçeği (YÖLÖ)"

kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine bakıldığı zaman, öz liderlik davranışlarının olumlu düşünce stratejileri boyutunda, anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Davranış odaklı stratejiler ve doğal ödül stratejileri kapsamında farklılıklara rastlanmamıştır. Anne ve baba eğitim durumu, gönüllü katılım durumu ve mezun olunan lise türü ile ilgili yapılan analizlerde ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Yaş ile öz liderlik arasında yapılan korelasyonda, anketin boyutları arasında pozitif, yaş ile anket boyutları arasında ise negatif yönde korelasyon olmasına karşın anketin boyutları ile yaş arasındaki korelasyon sonuçları anlamlı değildir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve analizi, bulguların yorumlanması, sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmanın deseni, “Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması” başlıklı karma araştırma; sporcuların antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleriyle, antrenörün verdiği lider davranış özellikleri arasındaki farklılıkların incelendiği bir çalışmadır. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada, ayrıntılı ve güvenilir veriler elde edilmesi hedeflendiğinden, anket ve yarı yapılandırılmış sorular kullanılmıştır. Bu sebeple çalışmada, analiz tekniği olarak hem nitel hem de nicel boyutları barındıran karma yöntemler uygulanmıştır.

Nicel boyutta anket tekniği, nitel boyutta ise yüz yüze görüşme tekniği uygulanmıştır. Daha çok analiz veya veri toplama şeklinin aynı çalışmada kullanılması karma yöntem olarak bilinmektedirde aktardığı gibi buna benzer çalışmalarda karma yöntemin kullanılması oldukça yaygın bir şekildir (Gürbüz ve Şahin, 2016). Nicel yöntem vasıtasıyla elde edilen veriler birçok katılımcıya ulaşmayı sağlarken, görüşme ve gözlem gibi nitel yöntemler kullanılarak elde edilen veriler, çalışma konusunun daha net incelenmesine olanak sağlar (Karasar, 2009). Araştırma, nicel verilerin belirlenmesinden sonra, nitel verilerle desteklenmiştir.

Araştırma nicel boyutta tarama modelinde kullanılan tekniklerden biri olan survey (anket) tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise nitel araştırma

yöntemlerinden durum çalışması, tarama modeli olarak ise yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmıştır. Durum çalışması nitel araştırmada yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir (Merriam, 2015). Nitel durum çalışmasının en fazla göze çarpan özelliği birden fazla durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Yani duruma ilişkin araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine çalışılır. Bu süreç önceden belirlenmiş ve bir hedef için yapılan, soru sorma, yanıtlama şekline dayalı karşılıklı bir iletişim yöntemidir (Büyüköztürk, 2002).

Bu çalışmada, sporcuların antrenörlerinden aldıkları eğitici ve destekleyici, demokratik, sosyal destek, otokratik, ve pozitif geri bildirim lider davranış özelliklerini tespit etme amacıyla Chelladurai'nin Sporda Liderlik Ölçeği ve Sporcu Tatmin Anketi" ile antrenörlere ise yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan form ve görüşme soruları uygulanmıştır. Görüşme tekniğini yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler olarak tanımlayabiliriz (Tanrıöğen, 2011). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği için, önceden belirlenmiş sorular yapılan çalışmada kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, sorulacak olan sorular önceden belirlense de görüşme esnasında araştırmacı yeni sorular ekleyebilir (Karasar, 2010). Bu yöntem ne çok katı ne de çok esnek bir yöntemdir.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırma, KKTC Futbol Süper Lig'inde Lefkoşa Merkez bölgesinde bulunan 7 takımdaki 15-19 yaş arasındaki futbolculara ve bu takımların antrenörlerine uygulanmıştır. Tabakalı sistematik örneklem yöntemi ile seçilen 126 futbolcu ve 7 antrenör ile çalışma yürütülmüştür. Tabakalı örnekleme, evrendeki alt grupların belirlenerek evrende var oldukları eşit oranlarıyla örneklerinde gösterilmelerini sağlayan bir seçme tekniğidir (Gay, 2003).

Araştırmanın temel amacını belirleyebilmek için, KKTC Futbol Süper Lig'inde Lefkoşa Merkez bölgesinde bulunan 7 takımdaki 15-19 yaş arasındaki 126 futbolcuya ve bu takımlardaki 7 antrenörle görüşmeler yapılmış ve "Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması" üzerine çalışılmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Çalışmanın nicel aşamasında, genç futbolcuların antrenörlerinden aldıkları lider davranış özelliklerinin incelenmesi için, futbolculara "Chelladurai'nin Sporda Liderlik Ölçeği ve Sporcu Tatmin Anketi" uygulanmıştır. Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilen Spor İçin Liderlik Ölçeği'nin iki farklı versiyonu geliştirilmiştir (Leadership for Sport Scale – LSS). Bu versiyonlardan birincisi; sporcunun antrenöründen beklediği liderlik davranışını aktardığı versiyondur (Chelladurai, 1980). İkinci versiyon ise; sporcun antrenörünün verdiği lider davranış özelliğini algılamasıdır. Ölçeğin iki versiyonu da, eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve ödüllendirici davranış olmak üzere 5 alt boyut altında toplanmış 40 madde bulundurmaktadır. Spor için Liderlik Ölçeği'nin Sporcunun Antrenör Davranışını Algılaması (SLÖ-SADA) versiyonunun Türkçe'ye uyarlama çalışmaları Türkiye'de bazı araştırmacılar tarafından yapılmıştır (Güngörmüş, Gürbüz ve Yenel, 2008; Toros ve Tiryaki, 2006). Ölçeğin geçerliğini test etmek üzere uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda; Güngörmüş ve ark. (2008) elde ettikleri düşük faktör değerleri nedeniyle; ölçeğin 34 maddeden oluşan 4 faktörlü yapıyı desteklediğini belirtmişlerdir. Ancak bu çalışmalarda doğrulayıcı faktör analizine yer verilmemiştir. Doğrulayıcı faktör analizi, önceden belirlenmiş kültürde geliştirilmiş bir ölçeğin diğer bir kültüre uyarlaması sağlanırken, kullanılabilir bir geçerlilik kanıtı bulma şeklidir (Büyüköztürk, 2002). Toros ve Tiryaki (2006) ise orjinal ölçekte bulunan 5 faktörlü yapıyı destekleyen sonuçlar elde etmiştir. Çalışmada kullanılan Sporda Liderlik Ölçeği (SportLeadershipScale), sporcunun antrenör davranışını algılaması versiyonu, sporcuların beş farklı boyutta antrenörlerinin liderlik stilini veya davranışını nasıl algıladığını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Sporda Liderlik Ölçeği, antrenörünün sporcuya ölçekteki maddelerde tanımlanan davranış tiplerinden hangisine uygun olduğunu belirlemeye çalışan 40 maddeden oluşan beşli likert tipi ölçektir. Puanlar sporcuların antrenörlerinin (her zaman, sıklıkla, ara sıra, nadiren, hiçbir zaman) sergiledikleri davranış şeklini göstermektedir. Bu davranış şekilleri ve bunu ölçmeye çalışan ölçek soruları aşağıda verilmiştir.

a-)Eğitici ve Destekleyici Davranış (12 madde):8, 5, 7, 3, 17, 1 ,11 ,20 ,19 ,14 ,13, 32. Bu seçenekler sporcunun performans düzeyini yükseltebilmek için antrenörün önemli özellikleriyle ilgili maddelerdir. Antrenör, maksimum fiziksel kapasitelerine ulaşabilmeleri için sporcularını eğitir. Takım sporlarında bunlara ek olarak takımdaki bireylerin etkinliklerinin de uyumunu sağlar.

b-) Demokratik Davranış (10 madde):15, 30, 2, 39, 24, 9, 16, 22, 29, 31. Bu sorular karar verme sürecinde antrenörün sporcu katılımına ne kadar izin verdiğiyle ilgilidir. Bu kararlar grup hedefleriyle ya da bu hedeflere nasıl ulaşılacağıyla ilgilidir.

c-) Sosyal Destek Davranış (7 madde): 28, 37, 38, 23, 10, 25, 26. Bu maddeler antrenörün sporcularının performansını veya sporcuyu değerlendirdiği ve performanslarını ödüllendirmenin, övmenin önemli olduğunu ifade eder.

d-) Otokratik Davranış (5 madde): 40, 6, 12, 27, 34. Bu maddeler antrenörün sporculardan arasındaki mesafeyi ve üzerlerindeki otoriterliğini göstermektedir.

e-) Pozitif geribildirim Davranış (4, 10, 16, 28 ve 37) Bu maddeler antrenörün sporcuların performansını nasıl değerlendirdiğine dair soruları içermektedir.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için literatürde sıklıkla kullanılan ve pek çok araştırmacı tarafından önerilen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının hesaplanması yöntemi tercih edilmiştir (Büyüköztürk 2003, Gürbüz, 2005). Spor İçin Liderlik Ölçeğinin İç Tutarlılık Katsayıları .84:Eğitici Ve Destekleyici Davranış .81:Demokratik Davranış .73: Açıklayıcı Ve Ödüllendirici Davranış .71:Otokratik Davranış Yukarıdaki veriler incelendiğinde “Spor İçin Liderlik Ölçeği-Sporcuların Antrenörün Davranışlarını Algılaması” versiyonu için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayılarının .71-.84 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı ise .87 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmanın nitel kısmında ise antrenörlerinin lider davranışlara ait görüşlerin incelenmesini değerlendirmek için görüşme formu hazırlanırken, öncelikle alan yazındaki araştırmalar incelenmiştir. Bu araştırmalardan yola çıkarak çalışmanın amaçları ile tutarlı olacak şekilde, görüşme formunda yer alması düşünülen sorular

hazırlanmıştır. Görüşme formunun iç geçerliliğini sağlamak için, üç uzman görüşü almak hedefiyle Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri ve Spor Bilimleri Fakültesi'nden öğretim üyelerinin incelemesine sunulmuştur. Bu görüşler ışığında, form düzenlenmiştir. Bunun sonrasında araştırma grubuna benzer bir araştırma grubu seçilerek pilot görüşme yapılmıştır. Böylece soruların, açık ve net olup olmadığının, verilen cevapların, sorulan soruların cevaplarını yansıtıp yansıtmadığının belirlenmesi sağlanmıştır. Ardından tekrar görüşme soruları hazırlama evresinde, spor bilimleri uzmanlarına, uzman görüşlerine, eğitim yönetimi uzmanlarına ve yazılım kuralları için de Türk Dili dilbilimcilerine başvurulmuş, dökümler incelenerek sorulan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığı, ele alınan konuyu içerip içermediği ve gerekli olan bilgileri sağlama olasılığını da düşünerek kontrol amaçlı yardım alınmıştır. Görüşme sorularının, elde edilmesi hedeflenen verileri sağlanacağı kararına varıldıktan sonra veri toplama sürecine başlanmıştır. Bu çalışmanın nitel kısmında katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde ve yorumlanmasında içerik analizi kullanılmıştır. Nitel çalışmalarda veri toplama hedefiyle doğrudan gözlem, döküman analizi ve derinlemesine görüşme, teknikleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada verileri elde edebilmek için derinlemesine (yüz yüze) görüşme tekniği uygulanmıştır. Yüz yüze görüşmelerin, soruların sırası konusunda rahatlık getirmesi, cevap oranının yüksek olması, ortam üzerinde kontrol sağlanması ve çalışılan konuyla ilgili olarak detaylı bilgi vermesi gibi avantajları mevcuttur (Büyüköztürk, 2003).

Üç çeşit görüşme tekniği bulunmaktadır; Standart açık uçlu görüşme, sohbet tarzı görüşme ve görüşme formu yaklaşımı. Araştırmanın bu bölümünde, görüşme formu yaklaşımı uygulanmıştır. Bu tür görüşmelerde araştırmacıda, konuyu içeren sorular hazırlanan bir çeşit soru formu mevcuttur. Araştırmacı, görüşmenin herhangi bir anında bu soruları katılan bireylere sorabilmekte, almış olduğu yanıtlara göre görüşme formunda olmayan farklı sorular sorabilmekte ve katılımcıların düşüncelerinin daha detaylı incelenmesine yardımcı olacak sorular kullanabilmektedir.

Bu çalışmaya yönelik oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu, antrenörlerin sporculara verdikleri eğitici ve destekleyici, demokratik, otokratik, sosyal destek ve pozitif geri bildirim lider davranış özelliklerini tespit etmek için, 5 açık uçlu görüşme sorusu içermektedir. Görüşme formunun birinci bölümünde katılımcılara ait demografik bilgiler, ikinci bölümde ise yarı yapılandırılmış görüşme soruları bulunmaktadır.

3.4 Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanma sürecinde KKTC Futbol Süper Lig’inde Lefkoşa Merkez bölgesinde bulunan 7 takımdaki 15-19 yaş arasındaki 126 futbolcu ve bu takımlardaki 7 antrenörle görüşmeler yapılmıştır.

Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alındıktan sonra veri toplama süreci başlatılmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı önceden bildirilmiştir. Antrenörlere uygulanan yarı yapılandırılmış sorular elden teslim edilmiş ve uygulanmıştır. Her bir görüşme ortalama 15 dakika sürmüştür. Çalışma öncesinde sporculara ve antrenörlere onam formları sunulmuştur. Veri toplama süreci 15 gün sürmüştür ve katılımcılara herhangi bir teşvik verilmemiştir. Antrenörlere katılım bilgi formları elden teslim edilmiş, futbolculara uygulanan anketler ise antrenörleri aracılığıyla teslim edilmiştir. Katılımcıların görüşleri özenli ve dikkatli şekilde dinlenerek not tutulmuştur. Her görüşmenin sonunda zaman ayırarak bu araştırmaya katkı koydukları için katılımcılara teşekkür edilmiştir. Ayrıca, araştırmaya katılan kişilerin doldurduğu formlar kesinlikle kimseyle paylaşılmayacak şekilde bilgisayar ortamında şifreli şekilde saklanmaktadır. .

3.5 Verilerin Analizi

Nicel verilerin değerlendirilmesi SPSS (Statistical Package for Social Sciences; Version 24,0) 24.0 İstatistik Paket Programı kullanılarak yapılmıştır. Nicel verilerin; aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (S), ortanca ve minimum-maximum değerleri saptanmıştır. Elde edilen nicel veriler sayı ve yüzde olarak gösterilmiştir. Tüm tanımlayıcı istatistikler çalışma içerisinde tablo ve metinlerde gösterilmiştir. Çalışma için önemlilik düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Karşılaştırmalı analizlerde T-Testi ve tek yönlü ANOVA analizlerine başvurulmuştur. Anlamlı fark görülen karşılaştırmalara TUKEY testi uygulanmış ve anlamlı farkın nasıl ortaya çıktığı belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen nicel verilerin geçerlik ve güvenilirliğini desteklemek için nitel verilere başvurulmuştur. Elde edilen nitel verilerin sınıflandırılmasında ise NVivo 10 programı kullanılıp elde edilen veriler betimsel ve sistematik analizle çözümlenmiştir. Betimsel ve sistematik; Analizde elde edilecek sonuçları daha sistematik belirlemek üzere; konuşma metinlerinin yazı şekline dönüştülmesidir. Ayrıca, bu görüşmelerde alınan cevapların farklı sınıflara ayrılması gibi tekniklerin kullanılmasıdır (Gürbüz ve Şahin, 2016).

Nitel verilerin analizi için elde edilen veriler, bilgisayar ortamında saklanmaktadır. Araştırmanın raporlaştırılması aşamasında, katılımcılar için A1, A2, A3 ... şeklinde kodlar kullanılarak katılan bireylerin isimleri gizlenmiş; görüşmelerden birebir alıntılar yapılarak güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır.

3.5.1.Verilerin Kodlanması: İçerik analizinin ilk aşamasında, her katılımcıya numaralar verilerek görüşmenin kayıtları yapıldıktan sonra katılımcılardan elde edilen veriler çalışmanın çerçevesi içerisinde incelenerek bölümlere ayrılmış ve kavramsal olarak ifade ettiği anlam adlandırılıp kodlandırılmıştır. Çalışmanın görüşme sorularına ve kavramsal çerçevesine göre önceden hazırlanmış olan kod listesine, bütün verilerin incelenmesinden sonra son şekil verilmiştir

3.5.2.Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Organize Edilmesi ve Tanımlanması: Bu aşamada katılımcıların görüşleri okuyucuya sade bir dilde aktarılmıştır. Görüşme notlarının hangi katılımcılara ait olduğunu gösterebilmek için dipnot kullanılmış ayrıca görüşme notları tırnak işareti içinde verilmiştir. Daha sonra parantez içinde görüşmenin hangi katılımcıya ait olduğu gösterilmiştir. Kodlama sistemi aşağıda verilmiştir:

ÖRNEK: “.....” (Görüşme formu: A1), (Görüşme formu: A2).

A: Antrenör

1: 1 Numaralı Katılımcı

3.6 Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliği ve güvenirliğine ilişkin farklı kanıtlar bulunmaya çalışılmıştır. Bu çalışma kapsamında hazırlanan görüşme formu kapsam geçerliği için üç alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Uzman incelemesi, nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak için kullanılan tekniklerdendir (Merriam, 2015). Çalışmada çeşitlilik sağlanması amacıyla farklı takımlarda futbol oynayan futbolcular ve antrenörleriyle görüşmeler yapılmıştır. Bunun sebebi, katılımcı alanlarının ve özelliklerinin araştırma sonuçlarının geçerliğini olumsuz yönde etkilemesinin engellenmesidir. Katılımcı sayısı çeşitlendirilerek durumun, araştırma sonuçlarının geçerliğini olumsuz etkileme ihtimali en aza indirilmiştir (Fraenkel ve Wallen, 2009). Görüşmeler esnasında katılımcılara açık bir şekilde araştırmanın amacı açıklanmıştır. Ayrıca, çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmiştir. Böylece yapılan çalışmalarda “gönüllü katılım” ilkesi gerçekleştirilmiştir (Berg, 1998). Ayrıca, verilerin analizi esnasında, araştırmacıların araştırma sonuçlarını etkileme olasılıklarının önüne geçebilmek için görüşme sonuçları değerlendirilirken katılan bireylerin isimleri eklenmemiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu çalışmada bulgular bölümü, iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, nicel çalışma grubundaki katılımcılara ilişkin genel bilgiler verilmiştir. İkinci kısımda ise, nitel bölümde yer alan katılımcılar ile yapılan görüşmeler, yorumsamacı bir yaklaşımla sunulmuştur.

4.1.Futbolcu ve Antrenörlerin Demografik Bilgi Dağılımı

Tablo 4: Futbolcu Eğitim Durumu Dağılımı

Eğitim Durumu	F	%
Lise	103	%81,7
Üniversite	23	%18,3
Toplam	126	100,0

Tablo 4’de araştırmaya katılan futbolcuların %81,7’sinin (103) lise, %18,3’ünün (23) ise üniversite öğrencisi oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5: Futbolcu Yaş Dağılımı

Yaş	F	%
15	35	%27,7
16	30	%23,8
17	27	%21,4
18	21	%16,6
19	13	%10,3
Toplam	126	100,0

Tablo 5’de futbolcuların %27.7 sinin 15, %23,8’inin 16, %21,4’ünün 17, %16,6’sının 18 ve %10,3’ünün de 19 yaşında oldukları görülmektedir.

Tablo 6: Futbolcu Futbol Oynama Süre Dağılımı

Futbol Oynama Süreleri	F	%
1-3 Yıl	26	%20,6
4-6 Yıl	53	%42
7-9 Yıl	28	%22,2
10-12 Yıl	19	%15
Toplam	126	100,0

Tablo 6’da futbolcuların %20,6’sının (26) 1 ile 3 yıl, %42’sinin 4 ile 6 yıl, %22,2’sinin 7 ile 9 yıl ve %15’inin de 10 ile 12 yıl süreyle futbol oynadıkları belirlenmiştir.

Tablo 7: Futbolcuların Mevcut Antrenörleriyle Çalışma Süreleri

Mevcut Antrenörle Çalışma Süresi	F	%
0-1 Yıl	59	%46,8
2-3 Yıl	42	%33,3
4 ve üzeri	25	%19,8
Toplam	126	100,0

Tablo 7’de futbolcuların %46,8’inin (59) 1 yıl veya altında, %33,3’ünün (42) 2 ile 3 yıl aralığında ve %19,8’inin (25) de 4 ve üzeri yıl mevcut antrenörleriyle çalıştıkları saptanmıştır.

Tablo 8: Antrenörlerin Demografik Bilgi Dağılımı

No	Lisans Derecesi	Yaş	Eğitim Durumu	Antrenörlük Yapma Yılı	Mevcut Takımda Çalışma Süresi
A1	B Lisans	33	Üniversite	6 Yıl	1 Yıl
A2	C Lisans	29	Üniversite	1 Yıl	1 Yıl
A3	B Lisans	48	Üniversite	12 Yıl	2 Yıl
A4	B Lisans	34	Üniversite	7 Yıl	1 Yıl
A5	C Lisans	29	Üniversite	1 Yıl	1 Yıl
A6	B Lisans	28	Üniversite	5 Yıl	5 Yıl
A7	B Lisans	39	Üniversite	4 Yıl	2 Yıl

Tablo 8’de antrenörlerin demografik bilgileri incelendiği zaman, 5 antrenörün B lisans, 2 antrenörün ise C lisans antrenörlük derecesine sahip oldukları görülmektedir. Antrenörlerin yaşları 28 ile 48 yaş aralığında değişmektedir. Tüm antrenörlerin üniversite mezunu oldukları gözlemlenirken, antrenörlük yapma yılları 1 ile 12 yıl arasında değişkenlik göstermektedir. Ayrıca, mevcut takımlarında çalışma süreleri incelendiğinde; 4 antrenörün 1 yıl, 2 antrenörün 2 yıl ve 1 antrenörün de 5 yıldır görev yaptıkları belirlenmiştir.

4.2 Futbolcuların, Antrenörlerinden Algıladıkları Lider Davranış Özelliklerinin İncelenmesi

Futbolcuların ankete verdikleri cevaplar ve elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 9: Eğitici ve Destekleyici Davranış

Eğitici ve Destekleyici Davranış	X	SS
Sporcuların kapasiteleri ölçüsünde çalıştıklarını görür.	1.34	0.62
Yaptığımız sporla ilgili teknik ve taktikleri her sporcusuna açıklar	1.50	0.80
Sporcularının hatalarını düzeltmeye özel bir dikkat gösterir.	1.46	0.76
Takımdaki işlevin bütün sporcular tarafından anlaşılmasını sağlar.	1.69	0.85
Yaptığımız sporun becerilerini her sporcusuna bireysel olarak gösterir.	1.62	0.70
Neler yapılması gerektiğini önceden hesaplayıp, ona göre plan yapar.	1.37	0.70
Her sporcuya neyin yapılıp, neyin yapılmaması gerektiğini açıklar.	1.59	0.81
Her sporcusunun görevini, en son ayrıntısına kadar yerine getirilmesini bekler.	1.69	0.99
Her sporcusunun güçlü ve zayıf yönlerini bilir.	1.65	0.98
Her sporcuya her durumda ne yapılması gerektiği ile ilgili özel eğitim verir.	1.86	1.07
Sporcularının çabalarını birbiriyle bağlantılı olduğu konusuna önem verir.	1.83	0.92

Her bir sporcusunun sonuca olan katkısının ne olduğunu açıklar.	2.19	1.30
Sporcularından ne beklediğini ayrıntılı olarak belirtir.	1.68	1.00

Tablo 9’ da futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları eğitici ve destekleyici davranış özelliklerine yönelik verdikleri cevaplar, antrenörlerin her zaman eğitici ve destekleyici lider davranış özellikleri uyguladıklarının göstergesidir.

Bu bölümde verilen cevapların ortalaması alındığında antrenörlerin büyük bir çok büyük bir kısmının “her zaman” ve az bir kısmının ise “sıklıkla” düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre antrenörlerin, sporcularının kapasiteleri ölçüsünde çalıştıklarını gördüğü ($X=1.34$, $SS=0.62$) ve neler yapılması gerektiğini önceden hesaplayıp, ona göre plan yaptığı belirlenmiştir ($X=1.37$, $SS=0.70$). Futbolcular, verdikleri cevaplarla, antrenörlerinin her bir sporcusunun sonuca olan katkısının ne olduğunu sıklıkla açıkladığını belirtmişlerdir ($X=2.19$, $SS=1.30$). Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri, antrenörlerin futbolcuların çabalarını birbiriyle bağlantılı olduğu konusuna önem verdiğini göstermektedir ($X=1.83$, $SS=0.92$). Buna bağlı olarak antrenörlerin çoğu, her sporcuya her durumda ne yapılması gerektiği ile ilgili özel eğitimler verdikleri görülmektedir. ($X=1.86$, $SS=1.07$).

Tablo 10: Demokratik Davranış

Demokratik Davranış	X	SS
	1.90	1.06
Belirli müsabakalarda izlenecek stratejiler için sporcuların fikrini sorar.		
Önemli konularda karar vermeden önce gurubun onayını alır.	2.16	1.30

Karar verirken sporcularının görüşlerini alır.	2.16	0.98
Sporcularını, antrenmanların uygulanması şekliyle ilgili olarak önerilerde bulunmaya teşvik eder	1.92	0.98
Sporcularının kendi hedeflerini belirlemesine izin verir.	1.57	0.75
Sporcuları hata yapsalar bile onların kendi yöntemlerini denemelerine izin verir.	2.05	0.85
Antrenörlükle ilgili önemli konularda sporcularının fikrini alır	2.42	1.19
Sporcularının kendi kapasitelerinin elverdiği ölçüde çalışmalarına izin verir.	2.00	0.99
Sporcularının bir müsabakada kullanılacak taktikler hakkında karara katılmalarını sağlar.	1.77	1.19

Tablo 10’da, futbolcuların antrenörlerinden aldıkları demokratik davranış özelliklerine yönelik verdikleri cevaplar, antrenörlerin çoğunun sıklıkla demokratik lider davranışlar uyguladıklarının göstergesidir.

Bu bölümde verilen cevaplar incelendiği zaman antrenörlerin büyük bir kısmının “her zaman” ve çok büyük bir kısmının ise “sıklıkla” düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre antrenörlerin, sporcularının kendi hedeflerini belirlemesine izin verdikleri ($X=1.57$, $SS=0.75$) ve sporcularının bir müsabakada kullanılacak taktikler hakkında karara katkı sağlamalarını istediği. belirlenmiştir ($X=1.77$, $SS=1.19$). Futbolcular verdikleri cevaplarla, antrenörlerinin antrenörlükle ilgili önemli konularda sıklıkla futbolcularının fikirlerini aldıklarını belirtmişlerdir ($X=2.42$, $SS=1.19$). Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri, belirli müsabakalarda izlenecek stratejiler için antrenörlerin sporcularından fikir aldığını göstermektedir. ($X=1.90$, $SS=1.06$) Buna bağlı olarak antrenörlerin çoğu,

sporcuları hata yapsalar bile onların kendi yöntemlerini denemelerine izin verirdikleri örülmektedir. ($X=2.05$, $SS=0.85$).

Tablo 11: Sosyal Destek Davranışı

Sosyal Destek	X	SS
Sporcuların kişisel problemlerine yardımcı olur.	1.47	1.00
Gurup üyeleri arasındaki çatışmaların çözümlenmesine yardımcı olur.	1.93	1.17
Sporcularının kişisel açıdan her yönüyle iyi olmalarını ister	1.42	0.79
Sporcularına kişisel yardımlarda bulunur.	1.64	0.82
Sporcularına karşı beslediği duyguları ifade eder.	1.96	1.10
Sporcularını, kendisine güvenmeleri yönünde teşvik eder.	1.81	1.03
Sporcularıyla yakın ve resmi olmayan ilişkiler konusunda onları cesaretlendirir	2.00	1.12
Sporcularını evine davet eder.	3.01	1.59

Tablo 11’ de futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları sosyal destek davranış özelliklerine yönelik verdikleri cevaplar, antrenörlerin sıklıkla sosyal destek lider davranışlar uyguladıklarının göstergesidir.

Bu bölümde verilen cevapların ortalaması alındığında antrenörlerin çok büyük bir kısmının “sıklıkla” bir kısmının ise “her zaman” düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre antrenörlerin, futbolcuların kişisel açıdan her yönüyle iyi olmalarını istedikleri ($X=1.42$, $SS=0.79$) ve futbolcuların kişisel problemlerine yardımcı oldukları belirlenmiştir ($X=1.47$, $SS=1.00$). Futbolcular verdikleri cevaplarla, antrenörlerinin futbolcularına kişisel

yardımlarda bulunduğunu belirtmişlerdir. ($X=1.64$, $SS=0.82$). Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri, antrenörlerin futbolcularını sıklıkla yakın ve resmi olmayan ilişkiler konusunda cesaretlendirdiği görülmektedir ($X=2.00$, $SS=1.12$). Buna bağlı olarak antrenörlerin az bir kısmının, futbolcularını evine davet ettiği görülmektedir. ($X=3.01$, $SS=1.59$).

Tablo 12: Otokratik Davranış

Otokratik Davranış	X	SS
Planlarını nispeten sporcularından bağımsız olarak yapar.	2.51	1.20
Davranışlarıyla ilgili olarak sporcularına açıklamalarda bulunmaz.	2.42	1.31
Karar verdiği konular hakkında yeniden tartışmaz.	2.24	1.39
Sporcularıyla mesafeli olur.	3.33	1.47
Soru sorma isteğini engelleyerek yetkinlikte konuşur.	3.08	1.80

Tablo 12’de futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları otokratik davranış özelliklerine yönelik verdikleri cevaplar, antrenörlerin sıklıkla otokratik lider davranışlar uyguladıklarının göstergesidir.

Bu bölümde verilen cevapların ortalaması alındığında antrenörlerin çok büyük bir kısmının “sıklıkla” ve bir kısmının ise “ara sıra” düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular antrenörlerin, bir kısmının futbolcularıyla mesafeli olduğunu ($X=3.33$, $SS=1.47$) ve soru sorma isteklerini engelleyerek yetkinlikle konuştuğunu göstermektedir ($X=3.08$, $SS=1.80$). Futbolcular verdikleri cevaplarla, antrenörlerinin karar verdiği konular hakkında yeniden tartışmadığını belirtmişlerdir. ($X=2.24$, $SS=1.39$). Yapılan bu araştırmada

ortaya çıkan sonuçlardan biri de antrenörlerin futbolcularına davranışlarıyla ilgili olarak açıklamalarda bulunmadığını göstermektedir. ($X=2.24$, $SS=1.39$).

Tablo 13: Pozitif Geri Bildirim Davranışı

Pozitif Geri Bildirim	X	SS
Bir sporcusunu, iyi performansından dolayı diğerlerinin önünde över.	1.89	0.97
Sporcusu iyi bir iş başardığında bunu kendisine söyler.	1.47	0.76
İyi performansından dolayı sporcunun ödüllendirilmesine özen gösterir.	1.93	0.94
Bir sporcusu iyi performans gösterdiğinde takdir eder.	1.46	0.83
Yerinde ve zamanında sporcuya hak ettiği övgüyü gösterir.	1.76	1.08

Tablo 13’ de futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları pozitif geri bildirim özelliklerine yönelik verdikleri cevaplar, antrenörlerin her zaman pozitif geri bildirim davranışlar uyguladıklarının göstergesidir.

Bu bölümde verilen cevapların ortalaması alındığında antrenörlerin çok büyük bir kısmının “her zaman” ve büyük bir kısmının da “sıklıkla” düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular antrenörlerin, futbolcu iyi performans gösterdiğinde takdir ettiğini ($X=1.46$, $SS=0.83$) ve futbolcu iyi bir iş başardığında bunu kendisine söylediğini göstermektedir ($X=1.47$, $SS=0.76$). Futbolcular verdikleri cevaplarla, antrenörlerinin futbolcularına yerinde ve zamanında hak ettiği övgüyü gösterdiğini belirtmişlerdir ($X=1.76$, $SS=1.08$). Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri de antrenörlerin futbolcularını, iyi performanslarından dolayı diğerlerinin önünde övdüğünü göstermektedir. ($X=1.89$, $SS=0.97$).

Tablo 14: Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df	T	P	Açıklama	
Eğitici ve Destekleyici	Lise	103	1.67	0.48	124	0.818	0.415	P>0.05 Fark anlamsız
	Üniversite	23	1.58	0.45				
Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df	T	P	Açıklama	
Demokratik Davranış	Lise	103	1.97	0.56	124	0.813	0.418	P>0.05 Fark anlamsız
	Üniversite	23	2.09	0.72				
Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df	T	P	Açıklama	
Sosyal Destek Davranışı	Lise	103	1.96	0.63	124	2.041	0.043	P<0.05 Fark anlamlı
	Üniversite	23	1.67	0.50				
Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df	T	P	Açıklama	
Otokratik Davranış	Lise	103	2.72	0.86	124	0.007	0.995	P>0.05 Fark anlamsız
	Üniversite	23	2.72	0.85				
Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df	T	P	Açıklama	
Pozitif Geri Bildirim	Lise	103	1.74	0.62	124	1.380	0.170	P>0.05 Fark anlamsız
	Üniversite	23	1.54	0.58				

Tablo 14’de futbolcular tarafından ölçüğe verilen yanıtlar toplanarak, eğitim durumları ile anketin alt boyutları arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Buna göre; “Eğitici ve Destekleyici Davranış” (P=0.818, P>0.05), “Demokratik Davranış” (P=0.418, P>0.05), “Otokratik Davranış” (P=0.995, P>0.05) ve “Pozitif Geri

Bildirim Davranış” (P=0.170, P>0.05) kısımları arası ise anlamlı bir farklılık olduğu görülmemiştir. Futbolcuların antrenörlerinden aldıkları “Sosyal Destek Davranışı” (P=0.043, P<0.05) arası anlamlı bir farklılık görülmüştür. Buna göre; üniversite öğrencilerinin, antrenörlerinden algıladıkları sosyal destek davranışlarının, lise öğrencilerine göre daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

4.3 Futbolcu Demografik Bilgileri ile Antrenör Lider Davranış Özelliklerinin Karşılaştırılması

Tablo 15: Yaş

Alt boyut	Yaş	N	X ²	Df	P	Açıklama
Eğitici ve Destekleyici Davranış	15	35	0.238	4	0.396	P>0.05 Fark anlamsız
	16	30				
	17	27				
	18	21				
	19	13				
Alt boyut	Yaş	N	X ²	Df	P	Açıklama
Demokratik Davranış	15	35	0.126	4	0.848	P>0.05 Fark anlamsız
	16	30				
	17	27				
	18	21				
	19	13				
Alt boyut	Yaş	N	X ²	Df	P	Açıklama
Sosyal Destek Davranış	15	35	0.696	4	0.125	P>0.05 Fark anlamsız
	16	30				
	17	27				
	18	21				

Alt boyut	Yaş	N	X ²	df	P	Açıklama
	15	35				
	16	30				
Otokratik Davranış	17	27	0.450	4	0.662	P>0.05 Fark anlamsız
	18	21				
	19	13				
Alt boyut	Yaş	N	X ²	df	P	Açıklama
	15	35				
	16	30				
Pozitif Geri Bildirim Davranış	17	27	0.801	4	0.075	P>0.05 Fark anlamsız
	18	21				
	19	13				
	19	13				

Tablo 15’de futbolcular tarafından ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak, yaşları ile anketin alt boyutları arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Buna göre; futbolcuların antrenörlerinden aldıkları “Eğitici ve Destekleyici Davranış” (P=0.396, P>0.05), “Demokratik Davranış” (P=0.848, P>0.05), “Sosyal Destek Davranışı” (P=0.125, P>0.05), “Otokratik Davranış” (P=0.662, P>0.05) ve “Pozitif Geri Bildirim Davranış” (P=0.075, P>0.05) kısımları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmemiştir.

Tablo 16: Futbol Oynama Süresi

Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X²	df	P	Açıklama
Eğitici ve Destekleyici Davranış	1-3	26	0.490	3	0.942	P>0.05 Fark anlamsız
	4-6	53				
	7-9	28				
	10-12	19				
Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X²	df	P	Açıklama
Demokratik Davranış	1-3	26	0.470	3	0.269	P>0.05 Fark anlamsız
	4-6	53				
	7-9	28				
	10-12	19				
Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X²	Df	P	Açıklama
Sosyal Destek Davranış	1-3	26	1.288	4	0.017	P<0.05 Fark anlamlı
	4-6	53				
	7-9	28				
	10-12	19				

Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X ²	df	P	Açıklama
Otokratik Davranış	1-3	26	1.143	3	0.201	P>0.05 Fark anlamsız
	4-6	53				
	7-9	28				
	10-12	19				
Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X ²	df	P	Açıklama
Pozitif Geri Bildirim Davranış	1-3	26	0.830	3	0.087	P>0.05 Fark anlamsız
	4-6	53				
	7-9	28				
	10-12	19				

Tablo 16’da futbolcular tarafından ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak, futbolcuların futbol oynama süreleri ile anketin alt boyutları arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Buna göre; “Eğitici ve Destekleyici Davranış” (P=0.942, P>0.05), “Demokratik Davranış” (P=0.269, P>0.05), “Otokratik Davranış” (P=0.201, P>0.05) ve “Pozitif Geri Bildirim Davranış” (P=0.087, P>0.05) kısımları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmemiştir. Futbolcuların antrenörlerinden aldıkları “Sosyal Destek Davranışı” (P=0.017, P<0.05) kısmında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Buna göre yapılan analiz sonuçlarında, 4-6 yıl ile 10-12 yıl süresince futbol oynayan sporcuların verdiği yanıtlar arasında 10-12 yıl futbol oynamış sporcuların antrenörlerinden daha fazla sosyal destek davranışı gördükleri belirlenmiştir (MD=.46)

Tablo 17: Mevcut Antrenörle Çalışma Süresi

Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X²	df	P	Açıklama
Eğitici ve Destekleyici Davranış	0-1	59	0.182	2	0.460	P>0.05 Fark anlamsız
	2-3	42				
	4 ve üzeri	25				
Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X²	df	P	Açıklama
Demokratik Davranış	0-1	59	0.629	2	0.173	P>0.05 Fark anlamsız
	2-3	42				
	4 ve üzeri	25				
Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X²	Df	P	Açıklama
Sosyal Destek Davranış	0-1	59	0.876	2	0.104	P>0.05 Fark anlamsız
	2-3	42				
	4 ve üzeri	25				

Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X ²	Df	P	Açıklama
Otokratik Davranış	0-1	59	4.845	2	0.001	P<0.05 Fark anlamlı
	2-3	42				
	4 ve üzeri	25				
Alt boyut	Süre (Yıl)	N	X ²	df	P	Açıklama
Pozitif Geri Bildirim Davranış	0-1	59	1.137	2	0.049	P<0.05 Fark anlamlı
	2-3	42				
	4 ve üzeri	25				

Tablo 17’de futbolcular tarafından ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak, futbolcuların mevcut antrenörleriyle çalışma ile anketin alt boyutları arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Buna göre; “Eğitici ve Destekleyici Davranış” (P=0.460, P>0.05) “Demokratik Davranış” (P=0.173, P>0.05) ve “Sosyal Destek Davranış” (P=0.104, P>0.05) kısımları arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Futbolcuların antrenörlerinden aldıkları “Otokratik Davranış” (P=0.001, P<0.05) ve “Pozitif Geri Bildirim Davranışı” (P=0.049, P<0.050) kısımlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Futbolcuların aynı antrenörle çalışma süresi ve otokratik davranış alt boyutu incelendiğinde, aynı antrenörle 0-1 yıl ile 4 yıl ve üzeri çalışmış sporcular arasında (MD=.72) ve 2-3 yıl ile 4 yıl ve üzeri çalışmış sporcular arasında (MD=.64) anlamlı farklılık belirlenmiştir. Buna göre 4 yıl ve üzeri aynı antrenörle çalışmış sporcuların otokratik davranış algıları daha olumludur. Ayrıca 0-1 yıl ile 4 yıl ve üzeri aynı antrenörle çalışmış sporcularda anlamlı fark belirlenmiştir (MD=.28). Buna göre 4 yıl ve üzeri aynı antrenörle çalışmış sporcuların pozitif geri bildirim davranış algıları olumlu olarak belirlenmiştir.

4.4 Antrenörlerin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerin İncelenmesi

Antrenörlerin görüşme formlarına verdikleri cevaplar ve elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 18: Eğitici ve Destekleyici Davranış

Eğitici ve Destekleyici Davranış (n=7)	F
Yapılan spor ile ilgili teknik ve taktikleri açıklar.	6
Sporcuların hatalarını düzeltmeye çalışır.	7
Spor becerilerini her sporcuya bireysel olarak gösterir.	5
Sporcuların görevlerini belirler ve yerine getirilmesini sağlar.	5
Yapılacak olanları hesaplar, planlıdır.	7
Sporcuların güçlü ve zayıf yönlerini bilir.	7
Her durumda sporcusuna ne yapılması gerektiğiyle ilgili özel eğitim	5
Sporcunun sonuca olan katkısını açıklar.	5
Sporculardan beklentilerini detaylı şekilde açıklar.	6

Tablo 18’de antrenörlerin, eğitici ve destekleyici davranışlar ile ilgili verdikleri cevaplarda hepsinin sporcuların hatalarını düzeltmeye çalıştığı, yapılacak olan antrenmen veya maçlarda neler olabileceğini hesapladığı ve planlı oldukları, ayrıca sporcularının güçlü ve zayıf yönlerini bildikleri ortaya çıkmıştır. Antrenörlerden beş tanesinin spor becerilerini her sporcuya bireysel olarak gösterdiği, sporcuların görevlerini belirleyip iyice aktardıktan sonra görevlerini başarı ile yerine getirilmesini sağladığı ayrıca sporcularının sonuca olan olumlu veya olumsuz katkılarını mutlaka açıkladıkları, bunun yanında her durumda sporcularına neler yapılması gerektiğiyle ilgili özel eğitimler verdikleri görülmüştür. Altı antrenör ise futbol ile ilgili teknik ve taktikleri sporcularına açıklayıp, buna yönelik hareket etmelerini sağlamaya çalıştıklarını ve sporculardan beklentilerini detaylı şekilde açıkladıklarını belirtmişlerdir.

Antrenör “...Sporcumu yapacağımız faaliyetle ilgili teknik ve taktikleri iyice açıkla. Böylelikle yapacağımız faaliyetin sebebini ve hedefini bilmelerini sağla.” diyerek görüşünü ifade etmiştir (A(1)). Bir diğer antrenör ise “... Sporcumun sonuçlara olumlu veya olumsuz katkısını mutlaka açıkla. Bunun sebebi ise; saha içinde yaptıklarının farkında olup, hataysa düzeltmesi, başarılıysa aynı şekilde devam etmesini sağlamaya çalışmaktır” şeklinde cevaplamıştır (A(3)), (A(4)), “...Evet. Sporcularımın güçlü ve zayıf yönlerini bilirim. Bu şekilde futbolcumdan saha içinde daha fazla katkı alabileceğimi düşünüyorum” şeklinde görüş bildirirken, (A(5)) ise “...Tabi ki sporcularımın beceri gelişiminin sağlanması açısından bireysel olarak yapmaları gerekenleri tek tek gösteririm” şeklinde görüş bildirmiştir. (A(6)) “ ... Sporcuların hatalarını düzeltmeye çalışır ve nasıl daha başarılı olabilecekleriyle ilgili yol belirlerim” diyerek görüşünü ifade etmiş, bir diğer antrenör ise “ ... Sporcularıma özel eğitimler vererek, güçlü yönlerini daha güçlü, zayıf yönlerini ise geliştirmelerine yardımcı olurum.” (A(2)) şeklinde görüş bildirmiştir. ((A7)) ise “.. gerek antrenman sırasında gerekse müsabaka öncesinde futbolcuların görevleri belirlerim ve bunun bilincinde hareket etmelerini sağla.” Diyerek görüşlerini bildirmiştir.

Tablo 19: Demokratik Davranış

Demokratik Davranış (n=7)	F
Sporcularından müsabaka öncesi stratejileri konusunda fikir alır.	6
Kararları sporcularıyla beraber verir.	6
Sporcularından antrenmanların uygulanmasıyla ilgili fikir alır.	1
Sporcunun bireysel hedeflerini belirlemesine izin verir.	6
Antrenörlük tarzıyla ilgili sporcularından fikirler alır.	6

Tablo 19’da antrenörlerin, demokratik davranışlar ile ilgili verdikleri cevaplarda ise altısının sporcularının bireysel hedeflerini belirlemesine izin verdiği, ayrıca kendi antrenörlük tarzıyla ilgili futbolcularından fikirler aldığı görülmüştür. Antrenörlerin yine altısının sporcularından müsabaka öncesi stratejik konularda

fikirler aldığını ve sporcularıyla beraber kararlar verdiğini belirtirken, bir antrenör ise antrenman uygulamalarıyla ilgili sporcularından fikirler aldığını belirtmiştir.

Bir antrenör “..Evet müsabaka öncesi sporcularımdan fikirler alırım hatta zaman zaman antrenman stratejileriyle ilgili fikirler de aldığım olur” (A(1)) şeklinde görüş bildirmiş, bir diğer antrenör ise “..önemli kararları mutlaka sporcularımla birlikte alırım, bu da takımdaki demokratik ortamı yükseltir.” (A(2)) diyerek görüşünü aktarmıştır. “..Sporcuların bireysel hedeflerini belirleyip, özgürlük tanımak ileriki yaşamlarına katkı sağlayacaktır.” (A(5)) düşüncesinin yanında, “.. Evet bazı zamanlarda kendi tarzımla alakalı futbolcuların görüşlerini de alıp eksik yönlerimi gidermeye çalışırım.” (A(7)) düşüncesi de ortaya çıkmıştır.

Tablo 20: Sosyal Destek Davranışı

Sosyal Destek Davranış (n=7)	F
Sporcularının kişisel problemlerine yardımcıdır.	7
Grup içerisindeki çatışmaları çözer.	7
Sporcularına kişisel yardımlarda bulunur.	5
Sporcularına karşı duygularında açıktır.	5
Sporcularının kendisine güvenmesini sağlar.	7
Sporcularını evine davet eder.	2

Tablo 20’de antrenörlerin, sosyal destek davranışları ile ilgili verdikleri cevaplarda hepsinin futbolcuların kişisel problemlerine yardımcı oldukları, grup içindeki çatışmaları çözmek için çaba harcadıkları ve futbolcuların güvenini kazanmak için gerekenleri yaptıkları görülmüştür. Antrenörlerden beş tanesi futbolcularına kişisel yardımlarda bulduklarını, aynı zamanda da futbolcusuyla ilgili duygularında açık olduklarını belirtmişlerdir. İki antrenör ise, saha dışında da futbolcularıyla görüştiklerini, onları evlerine davet ettiklerini belirtmişleridir.

Antrenör “..Evet futbolcuların kişisel problemlerine yardımcı olurum. Sadece bir antrenör gibi değil aynı zamanda bir abi gibi davranmaya çalışırım.” (A(2)) diye görüş bildirmiştir. Bir antrenör “... Futbolcularıma karşı olumlu ve olumsuz her duygumda açık yürekli olmaya çalışırım, başarının dürüstlükten geldiğini düşünüyorum.” (A(4)) diye görüş bildirirken, diğer bir antrenör ise “... Takım içindeki tartışmaları çözmeden yola çıkılmayacağını düşünüyorum. Eğer tartışmalar çözülmezse ileride daha büyük sorunlara yol açabilir.” (A(6)) şeklinde görüşlerini aktarmıştır. “.. Futbolcularımın bana güvenmesi için gereken neyse yaparım. Karşılıklı güven başarıya giden yoldur.” (A(7)) görüşü aktarılırken, antrenörlerden bir diğeri “.. zaman zaman futbolcularıma kişisel yardımlarda bulunur ve onların yanında olduğumu gösteririm.” (A(3)) Diye görüşlerini belirtmiştir. “.. futbolcuları bazen evime davet ederim, aradaki bağı güçlendirmek için samimi olunması gerektiğini düşünüyorum.”(A(1)) Şeklinde düşüncesini aktarmıştır.

Tablo 21: Otokratik Davranış

Otokratik Davranış (n=7)	F
Planlarını sporcularından bağımsız yapar.	4
Davranışlarıyla ilgili sporcularına açıklamalarda bulunmaz.	4
Karar verdikten sonra, tartışmaz.	6
Sporcularıyla mesafeli olur.	4
Tek karar mekanizması antrenördür.	4

Tablo 21’de antrenörlerin, otokratik davranışlar ile ilgili verdikleri cevaplarda dört tanesinin planlarını sporcularından bağımsız, tek başına yaptığı ayrıca sergilediği davranışlarla ilgili sporcularına açıklama yapmadıkları şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Antrenörlerden dördünün sporcularıyla mesafeyi koruduğu ve karar aşamasında tek karar mekanizmasının kendisi olduğunu belirttiği görülmüştür. Bunların yanında, altı antrenör ise herhangi bir konuda karar verdikten sonra, bu kararın takım içinde tartışılmasına izin vermediklerini belirtmişlerdir.

Bir antrenör “...Evet planlarımı futbolculardan bağımsız yaparım. Onların görevi saha içinde, dışardaki kararları almak benim görevim.” (A(2)) şeklinde görüş bildirirken, bir diğer antrenör ise “... Tek karar mekanizması benim. Kararları verdikten sonra takım içindeki herkes o kararın değişmeyeceğini bilir.” (A(5)) diyerek görüşünü bildirmiştir. “... futbolcularıma sahada tabii ki yakınlık gösteririm fakat genel olarak mesafemi korurum.” (A(1)) ve “..karar alırken futbolcuların fikirlerine gerek duymam çünkü en doğru kararları yalnızken alabildiğimi düşünüyorum” (A(4)) diye de görüşler ortaya çıkmıştır. Son olarak. “...belirli bir karar verdikten sonra, bir daha o kadar üzerine tartışmam.” (A(7)) şeklinde görüş bildirilmiştir.

Tablo 22: Pozitif Geri Bildirim Davranış

Pozitif Geri Bildirim Davranış (n=7)	F
Sporcusunu iyi performansından dolayı över, ödüllendirir.	7
Sporcusu iyi bir şey başardığında, bunu ona söyler.	7
Sporcusunu yerinde ve zamanında taktir eder.	5

Tablo 22’de antrenörlerin, pozitif geri bildirim davranışları ile ilgili verdikleri cevaplarda hepsinin futbolcuları iyi performanslarından dolayı övdüğü ve futbolcu iyi bir şey başardığında bunu ona söylediği belirlenmiştir. Antrenörlerden beş tanesi ise futbolcuları bir şey başardığı zaman o an ve yerinde taktir ettiklerini belirtmişlerdir.

Antrenörlerden biri, “... futbolcuyu iyi performansını daima överim ve ödüllendiririm. Futbolcu iyi bir şey yaptığını bilirse, onu tekrarlamak için daha çok çaba gösterir.” (A(3)) derken, bir başka antrenör ise “..futbolcum iyi bir şey başardığında, bunu ona mutlaka söylerim.” (A(7)) diye görüş bildirmiştir. “... Evet sporcuyu yerinde ve zamanında taktir ederim. Eğer olay sıcakken taktir etmezsem taktir etmenin bir anlamı olduğunu düşünmüyorum.” (A(2)) fikri de ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, konu ile ilgili elde edilen veriler sonucunda araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlar bulunmaktadır.

Yapmış olduğumuz araştırmaya katılan futbolcuların algıladıkları antrenör davranışları incelendiğinde; sporcuların algıladıkları antrenörün eğitici ve destekleyici davranış puan ortalaması $1,65\pm 0,51$ olarak bulunmuştur. Bensiz'in 2016 yılında yapmış olduğu araştırmada, araştırmaya katılmış bireylerin algıladıkları antrenör liderlik davranışlarının istatistikleri incelendiği zaman; sporcuların antrenörlerinden algıladıkları eğitici davranışlara yönelik puan ortalaması $1,82\pm 0,61$ olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen puanlar ile yapmış olduğumuz çalışmada elde edilen puanlar karşılaştırıldığında çıkan sonuçlar birbirleri ile örtüşmektedir. Bilir, Şahin ve Sangün'ün, 2019 yılında yapmış olduğu araştırmada, liderlik alt boyutlarına göre en yüksek değer eğitim ve öğretim $4,46\pm 0,45$ olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmada 5'in en yüksek puan sayılması sebebiyle yapmış olduğumuz çalışmadan çıkan sonuçlar ile benzerlik gösterdiği saptanmıştır.

Yapmış olduğumuz araştırmadaki sporcuların algıladıkları demokratik davranış puanların ortalaması alındığı zaman sonucun; $1,99\pm 0,62$ olduğu görülmektedir. Bu da futbolcuların, antrenörlerinden yüksek oranda demokratik davranış algıladıklarını göstermektedir. Yılmaz'ın 2008 yılında yapmış olduğu çalışmada bu değer futbolcular için $3,81\pm 0,82$ olarak tespit edilmiştir. Futbolcuların algıladıkları antrenörün demokratik davranış ortalaması oldukça düşük çıkmıştır. Bu farklılığın sebebi, araştırmaların farklı senelerde yapılmış olmasından kaynaklanmış olabilir. Yine Türksoy'un 2008'de yapmış olduğu araştırma incelendiğinde ise bu

değer $3,48\pm 0,78$ olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, yapmış olduğumuz çalışmada elde edilen sonuçtan düşüktür. Bu çalışmaya göre, sporcuların antrenörlerini daha az oranda demokratik davranış algıladıklarını göstermektedir. Bunun nedeni, Türksoy'un çalışmasında profesyonel futbolcularla çalışması olabilir.

Yapmış olduğumuz çalışmada, futbolcuların algıladıkları antrenörün sosyal destek davranış puanı ortalaması alındığı zaman sonuç; $1,90\pm 0,90$ olarak bulunmuştur. Bu değer; Bensiz'in 2016 yılında yapmış olduğu araştırmada çıkan sosyal destek alt boyutunda $1,98\pm 0,55$ sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Yaptığımız araştırmada, futbolcuların antrenörlerinden algıladıkları otokratik davranış ortalama puanı $2,71\pm 0,58$ olarak bulunmuştur. Bensiz'in 2016 yılında yapmış olduğu araştırmada ise futbolcuların antrenörlerinden algıladıkları otokratik davranış ortalama puanı $2,81\pm 0,91$ olarak tespit edilmiştir. Bu da çıkan sonuçların birbirleri ile örtüştüğünü göstermektedir. Araştırmamızda, futbolcuların antrenörlerinden algıladıkları pozitif geri bildirim davranış ortalama puanı $1,70\pm 0,61$ olarak bulunmuştur. Bensiz'in çalışmasına baktığımız zaman ise bu puan ortalamasının $1,86\pm 0,59$ olduğu görülmektedir. Bu da çıkan sonuçların birbirleriyle benzerlik içerdiğini göstermektedir.

Yapmış olduğumuz araştırmada futbolcular tarafından ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak, eğitim durumları ile antrenörlerinden aldıkları sosyal destek davranışı arası anlamlı bir farklılık görülmüştür. ($P=0,043$, $P<0,05$) Ödemiş ve Karagün'ün 2016 yılında yapmış oldukları çalışmada ise dans sporcularının eğitim durumlarına göre algıladıkları sosyal destek davranışlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmemiştir. ($P=0,96$, $p>0,05$). Bu fark futbol ve dans branşı arasındaki farklılıktan dolayı ortaya çıkmış olabilir. Yapmış olduğumuz araştırmada, futbolcuların yaşları ile antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri arasında belirli bir fark bulunamamıştır. Bu da yaşları ile liderlik algılarının ilgisi olmadığını göstermektedir. Ödemiş ve Karagün'ün yapmış oldukları çalışmada ise dans sporcularının yaşları ile ölçeğin alt boyutları karşılaştırıldığında otokratik davranış ($P=.031$, $P<.050$) sosyal destek davranış ($P=.010$, $P<.050$) ve pozitif geri bildirim davranışlarında ($P=.021$,

P<.050) istatiksels olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüstür. Bunun sebebi yapılan çalışmalara katılan bireyler arası yaş farkı olarak sylenabilir.

Futbolcular tarafından ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak, futbolcuların futbol oynama süreleri ile anketin alt boyutları arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Buna göre; futbolcuların, futbol oynama süreleri ile antrenörlerinden aldıkları sosyal destek davranışı arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Yıldızhan, Yasemin, ztaş, Mehmet, Seçer ve Emrah'ın 2017 yılında yapmış olduğu araştırmada ise sporcu algılarına göre, antrenörlerin liderlik davranış özelliklerinin sporcuların antrenör bağlılıkları üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığı üzerinde çalışılmıştır. Sporcuların spor yapma süresi arttıka algıladıkları antrenör sosyal destek davranışlarının azaldığı gözlemlenmiştir. Buna göre beraber çalışma süresi arttıka, antrenörlerin ilk zamanlardaki sosyal destek davranışlarından uzaklaştığı sonucuna varılabilir.

Yapılan bu araştırmada, futbolcular tarafından ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak, futbolcuların mevcut antrenörleriyle çalışma süresi ile anketin alt boyutları arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Buna göre; futbolcuların antrenörlerinden aldıkları otokratik davranış (P=0.001, P<0.05) ve pozitif geri bildirim davranışı (P=0.049, P<0.050) kısımlarında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Bu da bize istikrarlı şekilde, aynı antrenörle çalışmanın pozitif geri bildirim düzeyine olumlu etki yaptığını göstermektedir. Buna destek olarak, Türksoy'un 2008'de yapmış olduğu çalışmada antrenörle birlikte çalışma süresi 1 yıl ve üstü olanlarla, 4-8 ay, ve 9-12 olanlar arasında anlamlı fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre 1 yıl ve üstü olan sporcularda, antrenörlerinden aldıkları pozitif geri bildirim davranışları daha fazladır.

Yapmış olduğumuz karma çalışmada, futbolcuların ankete verdikleri cevaplar ile antrenörlerin yarı yapılandırılmış sorulara verdikleri cevapları karşılaştırdığımız zaman çıkan sonuçların birbiriyle örtüştükleri görülmektedir. Buna göre; futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları eğitici ve destekleyici davranış, demokratik davranış, sosyal destek davranışı, otokratik davranış ve pozitif geri bildirim davranış özelliklerinin yüksek seviyede olduğu, aynı zamanda antrenörlerin,

futbolcularına uyguladığı eğitici ve destekleyici davranış, demokratik davranış, sosyal destek davranışı, otokratik davranış ve pozitif geri bildirim davranış özelliklerinin de futbolcuların verdikleri cevap gibi olumlu seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu da bizlere futbolcuların, antrenörlerinden aldığı ve antrenörlerin verdiği lider davranış özelliklerinin benzerliklerini göstermektedir.

Yapılan çalışmada, futbolcu demografik bilgileri ile antrenörlerinden aldıkları bazı lider davranış özellikleri arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Buna göre; futbolcuların eğitim durumları ile antrenörlerinden aldıkları sosyal destek davranış özellikleri arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin, sosyal destek algılarının, lise öğrencilerine göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sporcuların futbol oynama süreleri ile antrenörlerinden aldıkları sosyal destek davranış özellikleri arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Buna göre; futbol oynama süresi 10-12 yıl olan sporcuların, sosyal destek algılarının daha az futbol oynamış sporculardan yüksek seviyede olduğu görülmüştür. Futbolcuların aynı antrenör ile çalışma süreleri ve antrenörlerinden aldıkları otokratik, pozitif geri bildirim davranış özellikleri arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Buna göre; beraber çalışma süresi arttıkça otokratik ve pozitif geri bildirim algılarının olumlu seviyede olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda antrenörlerin yaşları ile demokratik davranış özelliklerine ait görüşleri karşılaştırıldığında; genç antrenörlerin, yaşça büyük antrenörlere göre demokratik davranışlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, yine genç antrenörlerin eğitici ve destekleyici davranış özelliklerinin, yaşça daha büyük antrenörlere göre yüksek seviye olduğu saptanmıştır. Bu da bize genç antrenörlerin eğitici/destekleyici ve demokratik özelliklerde antrenörler olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Bu bölüm içinde araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan antrenörlerin %100'ünün eğitim seviyelerinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan futbolcuların %81,7 sinin lise, %18,3'ünün ise üniversite öğrencisi oldukları görülmüştür.

Antrenörlerin yaşlarının 28 ile 48 arasında değiştiği görülmektedir. Futbolcuların %27,7 sinin 15, %23,8'inin 16 ,%21,4'ünün 17, %16,6'sının 18 ve %10,3'ünün de 19 yaşında oldukları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan antrenörlerin %71,4'ünün B Lisans, %28,6'sının ise C lisans sahibi oldukları belirlenmiştir. Antrenörlük yapma yıllarının ise 1 yıl ile 12 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Mevcut takımlarında çalışma sürelerinin de 1 ile 5 yıl arasında değiştiği görülmektedir.

Futbolcuların futbol oynama sürelerine bakıldığında ise %20,6'sının 1 ile 3 yıl, %42'sinin 4 ile 6 yıl, %22,2'sinin 7 ile 9 yıl ve %15'inin de 10 ile 12 yıl aralığında futbol oynadıkları belirlenmiştir. Futbolcuların mevcut antrenörleriyle çalışma sürelerine bakıldığında %46,8'inin 0 ile 1 yıl, %33,3'ünün 2 ile 3 yıl, %19,8'inin ise en az 4 yıl çalıştıkları görülmektedir.

Futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları lider davranış özellikleri incelendiği zaman antrenörlerin eğitici ve destekleyici davranış özelliklerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu da futbolcuların bu yaştaki gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır. (Donuk, 2007)

Futbolcuların antrenörlerinden aldıkları demokratik davranış özellikleri incelendiği zaman, sonuç yine yüksek çıkmıştır. Takım içinde ve bireysel olarak demokratik davranışların başarı ve kişisel gelişimde faydaları olduğu görülmektedir. (Yörük vd., 2011)

Antrenörlerden algılanan lider davranış özelliklerinde sosyal destek davranış puanının yüksek olduğu saptanmıştır. Bu şekilde sporcunun futbol yaşamı kadar sosyal yaşamına da katkı sağlayan antrenörler olduğu belirlenmiştir.

Futbolcuların, antrenörlerinden aldıkları otokratik davranış özellikleri incelendiği zaman, antrenörlerin orta seviyede otokratik davranış özellikleri sergiledikleri saptanmıştır. Bu da bize, antrenörlerin katı disiplini, duygusal ihtiyaçları dikkate almayan bir liderlik anlayışını ara sıra benimseğini göstermektedir.

Futbolculardan alınan veriler incelendiği zaman antrenörlerin pozitif geri bildirim puanları yüksek çıkmıştır. Bu durum da antrenörlerin ödüllendirici ve takdir edici tavırlar sergilediklerini göstermektedir.

Antrenörlerden alınan nitel bilgiler ışığında, futbolculara uyguladıkları eğitici ve destekleyici lider davranış özellikleri puanının yüksek olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda antrenörlerin sporcularının hatalarını düzeltmeye çalıştığı, yapılacak olan antrenmen veya maçlarda neler olabileceğini hesapladığı ve planlı oldukları, ayrıca sporcularının güçlü ve zayıf yönlerini bildikleri ortaya çıkarmıştır. Buradan alınan cevaplar ile futbolcuların verdiği cevaplar karşılaştırıldığı zaman, sonuçların birbiri ile örtüştüğü görülmektedir.

Antrenörlerden alınan nitel bilgiler doğrultusunda, futbolculara uyguladıkları demokratik davranış özellikleri değişkenlik göstermektedir. Antrenörlerin çoğunun, futbolcularun bireysel hedeflerini belirlemesini ve kendi gelişimini sağlaması için izin verdiği belirlenmiştir. Tek bir antrenör haricinde, antrenörlerin antrenman planlamalarını futbolcularına sormadan kendi başlarına planladıkları görülmüştür. Buradan alınan cevaplar ile futbolcuların verdiği cevaplar karşılaştırıldığı zaman, sonuçların birbiri ile örtüştüğü görülmektedir.

Antrenörlerden alınan nitel bilgiler ışığında, antrenörlerin otokratik lider davranışlar ile ilgili verdikleri cevaplar ve futbolcuların verdiği cevaplar birbiri ile örtüşmektedir. Antrenörlerden elde edilen verilerin ortalamasına göre; antrenörlerin sporcularıyla mesafeyi korudu görülmektedir. Antrenörlerin planları bağımsız yaptığı ve belli bir konuda karar verildikten sonra bu kararları takım içinde tartışmadığı belirlenmiştir. Bu da bize takımlardaki karar mekanizmasının antrenör olduğunu göstermektedir.

Antrenörlerden alınan sosyal destek davranışları cevaplarına bakıldığı zaman hepsinin de futbolcuların kişisel problemlerine yardımcı oldukları, grup içindeki çatışmaları çözmek için çaba harcadıkları ve futbolcuların güvenini kazanmak için gerekenleri yaptıkları görülmüştür. Buradan alınan cevaplar ile futbolcuların verdikleri cevaplar birbiriyle örtüşmektedir. Futbolcuları övmenin, destek vermenin başarı için önemli bir husus olduğu bilinmektedir. (Özsarı, 2010)

Antrenörlerden alınan pozitif geri bildirim davranışları cevaplarına bakıldığı zaman puan ortalaması yüksek çıkmıştır. Antrenörlerin futbolcularını iyi performanslarından dolayı övdüğü ve futbolcu iyi bir şey başardığında bunu ona söylediği belirlenmiştir. Bu da futbolda oluşan güdülenmeyi artırmakta ve hedef için daha çok çaba göstermesini sağlamaktadır. (Bakan, 2013)

6.1 Öneriler

6.1.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Sporculara uygulanacak liderlik davranış özelliklerinin takım birliği ve sporcu gelişimine doğrudan katkı yapacağı bilincinde hareket edilmelidir. Her sporcunun farklı karakteri olduğu ve buna yönelik kişiye özel davranışlar sergilenmelidir. Sporcunun küçük yaşta doğru eğitimi ve desteği alması gerekmektedir.

Alt yaş kategorisindeki sporcuların, spora olan bağlılıklarını artırarak, kötü alışkanlıklardan uzak, disiplinli bir yaşam biçimine bürünmeleri sağlanmalıdır. Spordaki başarıya giden yol bu yaşlardan geçmektedir. (Çataloğlu, 2011)

Bu yaşlardaki sporcuların, hedeflerini kendi belirlemesi ama zaman zaman doğru yönlendirmeyle hedefe götürülmesi gerekmektedir. Her sporcunun yeteneği, kapasitesi doğrultusunda çalıştırılması, onun içinde bulunduğu ortamı daha çok benimsemesine yol açacaktır. Unutmamak gerekir ki her insanın yapabilme kapasitesi farklıdır. Sporcudan doğru şeyleri isteyip, yeteneği ışığında hareket etmesi sağlanmalıdır ki gelişim gözlenebilsin.

Küçük yaştaki çocukların gerek fiziksel gerekse mental olarak zor bir dönemde olduklarını unutmadan hareket edilmesi gerekiyor. Bu yaşta alınacak yanlış bir eğitimin sadece spor yaşantılarında değil özel yaşantılarında da sorunlar yaratabileceğini düşünerek uygulamalar yapılması gereklidir. Başarılı bir sporcu yetiştirilmesi için öncelikle başarılı birey yetiştirilmesi önemli bir noktadır.

Antrenörler kendi gelişimleri için de altyapıdan başlayarak doğru adımlar atmalıdırlar. Hedeflenen nokta üst seviye ise altyapıdaki sporcuları eğitirken kendilerini de eğitip, antrenörlük becerilerini de geliştirmeleridirler.

6.1.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Liderlik konusunda yapılacak yeni araştırmalarda hem futbolcuların hem de antrenörlerin görüşleri alınarak karşılaştırmalar yapılabilir. Böylelikle ulaşılan veriler ışığında konunun iki taraf penceresinden değerlendirmeye alınması sağlanabilir.

Bir diğer öneri olarak; Kadın futbol takımları ve kadın antrenörlere de liderlik özellikleriyle ilgili çalışmalar yapılabilir. Bu alışma sonucunda erkek ve kadın antrenörler arasında liderlik özellikleri karşılaştırmaları da sonuca eklenebilir.

Çalışma konusunun sadece futbol değil farklı branşlarda ve antrenörlerle de araştırılması önerilebilir. Ayrıca Lefkoşa bölgesi dışında bir bölgede de benzer veya bu araştırmanın ışığında futbolcu ve antrenörlerin gelişimini sağlayacak çalışmalar da yapılabilir. Sadece antrenörlere değil, beden eğitimi öğretmenlerine de buna benzer bir çalışma ile katkı sağlanabilir. KKTC özelinde altyapı sistemlerini ve buradaki antrenörlerin gelişimini sağlayacak yeni araştırmalar yapılması önerilebilir.

Altyapıda futbol oynayan futbolcular haricinde A takım seviyesinde profesyonel futbolcular ile de liderlik olgusu üzerine araştırma yapıp, sonuçlar karşılaştırılabilir. Ayrıca konuyla ilgili literatürün takip edilerek farklı spor alanları için de çocuklarda gelişimi sağlayabilecek çalışmalar yapılmalı ve ölçekler geliştirilmelidir.

Sadece spor örgütlerinin önemli bir ayağını oluşturan öğretmenler, antrenörler üzerinde değil bu organizasyonun diğer ayakları başkan, yönetici vb. üzerinde liderlik veya yöneticilik konusuyla ilgili çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Acet, M., Gumusgul, O., & Isik, U. (2017). Leadership Characteristics of Football Coaches. Online Submission.

Akkoyun, S. (2014). Türkiye'deki Futbol Kulüplerinin Alt Yapılarının Yapılanması, Yönetim Biçimleri, İdari Yapısı ve Avrupa'daki Örneklerle Kıyaslanması. Yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Aksoydan, E. ve Çakır, N. (2011). Adölesanların beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite düzeyleri ve vücut kitle indekslerinin değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 53, 264-270.

Akşar, T. (2005). Endüstriyel futbol. İstanbul: Literatür.

Akşar, T. (2006) Türk Futboluna Yapısal Bakış. Sempozyum Kitabı. İstanbul: İstanbul Haliç Üniversitesi

Altıntaş, A. (2017). Basketbol antrenörlerinin psikolojik dayanıklılıklarının liderlik stillerini belirlemedeki rolü. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2(1).

Amanchukwu, R. N., Stanley, G. J., Ololube, N. P. (2015). A Review of Leadership Theories, Principles and Styles and Their Relevance to Educational Management, Scientific & Academic Publishing, 5(1), 6- 14

Amorose, A.J., and D. Anderson-Butcher. (2007). Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. *Psychology of Sport and Exercise*, 8: 654–70.

Andersen, S. L. ve Teicher, M. H. (2008). Stress, sensitive periods and maturational events in adolescent depression. *Trends in Neurosciences*, 31(4), 183–191.

Arık, M.B. (2004). Top ekranda. İstanbul: Salyangoz.

Arıpınar, E., ve Donuk, B. (2011). Fair Play: Spor Yönetim ve Organizasyonlarında Etik yaklaşımlar. Ötüken Neşriyat AŞ, İstanbul.

Atalay, K. (2018). Muay-Thai antrenörlerinin liderlik anlayışları ve karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Authier, C. (2002). Futbol A.Ş. İstanbul: Kitap.

Avcı, K.S., Çepikkurt, F. and Kale, E. K. (2018). Examination of the relationship between coach-athlete communication levels and perceived motivational climate for volleyball players. Universal Journal of Educational Research. 6 (2): 346-353.

Aydın, M. B., Hatipoğlu, D., & Ceyhan, Ç. (2008). Endüstriyel futbol çağında taraftarlık. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 26, 289-316.

Aydın, R. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim gören bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan öğrencilerin liderlik özelliklerinin karşılaştırılması (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Ayten, İ. (2019). Okul sporlarında antrenör olarak yer alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin liderlik algıları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Bakan, İ., Büyükbeşe, T., Erşahan, B., & Kefe, İ. (2013). Kadın Çalışanların Yöneticilere İlişkin Algıları: Bir Alan Çalışması. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3, 71-84.

Bakan, İsmail. 2008, 'Örgüt Kültürü ve Liderlik Türlerine İlişkin Algulamalar İle Yöneticilerin Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki: Bir Alan Araştırması', Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.10, ss.1-40.

Bakan,İsmail,Büyükbeşe,Tuba. Erşahan,Burcu. Kefe,İlker. 2013, ‘Kadın Çalışanların Yöneticilere İlişkin Algıları: Bir Alan Çalışması’, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.3,S.2,ss.71-84.

Baki, E. (2019). Gençlerin spora katılım düzeylerine göre iletişim becerileriyle problem çözme yeteneklerinin incelenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Barbuto, John E. 2005, Motivation and Transactional, Charismatic, and Transformational Leadership: A Test of Antecedents. Journal of Leadership and Organizational Studies, Num.4,pp. 26-40.

Barnard, M., Dwyer, M., Wilson, J., & Winn, C. (2018). Annual Review of Football Finance 2018.

Başal, M. & Batu, S. E. (2002). Zihin özürlü öğrencilere okuma yazma öğretme konusunda alt özel sınıfl öğretmenlerinin görüş ve önerileri. Özel Eğitim Dergisi, 3 (2), 85-97

Bayraktar, B., Kurtoğlu, M. (2009). Sporda Performans, Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Arttırılması.

Bensiz, A. (2016). Amatör futbolcuların algılarına göre antrenörlerin liderlik özelliklerinin incelenmesi (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Besler,Senem.2004, İşletmelerde Stratejik Liderlik, İstanbul: Beta.

Bıçakçı, L.(2009) Futbol Endüstrisinde Dengeler Nerde Oluşacak.Panoramakhas Dergisi. Sayı 3

Bilir, F. P., Şahin, N., & Sangün, L. (2019). ANTRENÖR YETİŞTİRME KURSLARINA KATILAN BİREYLERİN LİDERLİK DAVRANIŞ ALGILARININ İNCELENMESİ. Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(2), 218-230.

Bolat, T., & Seymen, O. A. (2003). Örgütlerde iş etiğinin yerleştirilmesinde dönüşümcü liderlik tarzının etkileri üzerine bir değerlendirme. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(9), 59-85.

Bolden, Richard., Gosling, Jonathan., Marturano, A. Dennison, P. 2003

Bompa, T. O. (2011). Antrenman kuramı ve yöntemi. Ankara: Spor Yayınevi.

Boniface, P. (2007). Futbol ve küreselleşme. İstanbul : NTV

BOZKURT Sinan, Futbolda Beceri Öğrenimi, Elma Basım, İstanbul, 2009.

Bozyiğit, E., & Çetin, E. (2019). Spor bilimleri öğrencilerinin kendi kendine liderlik düzeylerinin incelenmesi. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(1), 78-87.

BUGDAYCI, S., ABAKAY, U., ZENGİN, O., & DEMİR, H. (2017). Leadership styles of futsal coaches from athletes' perceptions. Turkish Journal of Sport and Exercise, 19(3), 354-359.

Büyüköztürk Ş (2002): Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Canbolat, S. G. (2016). Yöneticilerin liderlik tarzlarına ilişkin çalışan algıları, ÇEDAŞ grup şirketleri örneği (Çorumgaz, Sürmeligaz, Kargaz) (Master's thesis, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Chelladurai P, Saleh SD (1978): Preferred leadership in sports. Canadian Journal of Applied Sport Sciences, 3, 85-92.

Chelladurai P, Saleh SD (1980): Dimensions of leader behavior in sports: development of a leadership scale. Journal of Sport Psychology, 2, 34-45.

Çağlar, İrfan. 2013, Örgüt Geliştirme, Ankara: Nobel Yayıncılık

Çakmak Yıldızhan, Y., & İmamoğlu, A. F. (2018). Spor Yöneticilerin Yönetimsel Davranışlarının Sporcu Performansına Etkisi.

Çakmak Yıldızhan, Y., Öztaş, M., & Seçer, E. (2017). Sporcuların antrenöre bağlılık düzeylerine antrenörlerin liderlik davranışlarının etkisi.

Çalışkan, G. (2011). Karizmatik antrenör algısının futbolcularda antrenör-sporcu ilişkisi, sporcu doyumunu, takım birlikteliği ve takım bağlılığına etkileri. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÇANKAYA, Z. C., & MEYDAN, B. (2018). ERGENLİK DÖNEMİNDE MUTLULUK VE UMUT. *Electronic Journal of Social Sciences*, 17(65).

Çataloğlu, B. (2011). Madde kullanan ve kullanmayan ergenlerin psikolojik sağlamlık ve aile işlevleri açısından karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Çebi, M., Yamak, B., & Öztürk, M. (2016). 11-14 yaş çağındaki çocukların spor yapma alışkanlığının duyu kontrolü üzerine etkilerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 468-482.

Çetin, D., & Güler, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde liderlik kavramını algılama biçimleri. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 47-54.

Çetin, N.Gökben. Ertan Beceren. 2007, 'Lider Kişilik: Gandhi', Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Y.3,S.5, ss.111-132.

Daban, M. (2019). Spor liderlerinin sporcu motivasyonlarına ve takım başarılarına etkileri.

Deliveli, Ömür.2010, Yönetimde Yeni Yönelimler Bağlamında Lider Yöneticilik, Isparta: Süleyman

Demirel Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi.

Dever, A. (2010). Spor Sosyolojisi. İstanbul: Başlık Yayınları.

Dindar, İ. (2019). Spor ve medya ilişkisinin spor bilimleri öğrencileri üzerindeki etkileri.

Doğan O. (2004). Spor Psikolojisi Ders Kitabı. Sivas. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları 1, 97.42.

Don Hellriegel, John W Slocum Jr. 1986, Management in Organizations, Addison Wesley Publishing Company, S.454.

Donuk, B. (2006). Türkiye profesyonel futbol ligleri antrenörlerinin liderlik tarzlarının incelenmesi ve bir model yaklaşım.

Donuk, B. (2007). Liderlik ve Spor. Ötüken Neşriyat A.Ş. İstanbul.

Duman, S. ve Kuru, E. (2010). Spor yapan ve spor yapmayan türk öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(1), 18-26

Dunn, Jgh. (2003). An Investigation of Multidimensional Worry Disposition in a High Contact Sport. Psychology of Sport and Exercises. 4(3), 265-282.

Eceoğlu, Arzu. Spor Tesislerinin Markalaşmasında Basın Örnekleri: Atatürk Olimpiyat Parkı. Editör: Ekin, Volkan. Türkiye'de Spor ve Medya. İstanbul: Köprü Kitapları; 2014, s: 33-54.

Ekici, K. Mehmet. 2006, Vizyoner Liderlik, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Elik, T. (2017). Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

ERDOĞAN İrfan, "Futbol ve Futbolu İnceleme Üzerine" İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 2008

Eren, Erol. 2008, Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, İstanbul: Beta Basım.

Ersanlı, K. (2012). Davranışlarımız, Ankara: DH Basın Yayın, Bileşik Dağıtım Yayınevi.

ettikleri lider davranışları ile ilgili sporcu tatmini. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 3, 200-203.

Fazlıoğlu, Y. (2017). Sosyal gelişim. Pegem Atıf İndeksi, 154-176.

Fındıkçı İ. Bir Gönül Yolculuğu – Hizmetkâr Liderlik. 4. Baskı. İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2013:45.

Filiz, B. ve Demirhan, G. (2017). Antrenörlük davranışı değerlendirme ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması. Spormetre. 15 (1):1-10

FİLİZ, B., & DEMİRHAN, G. (2017). Antrenörlük davranışı değerlendirme ölçeği'nin türk kültürüne uyarlanması. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 15(1), 1-10.

Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2009). How to design and evaluate research in education (7th edt.). New York: McGraw-Hill Book Company.

Gay, L.R & Airasion, p. (2003). Educationai Researh; Competendes for Analysis and Applieation. (7th ed.).Upper Saddle River, NJ: Merill/Prentice Hall Gökçe, B. (1992)

Gayretli, Z. (2019). Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Spor Yöneticisi Adaylarının Öz Liderlik Davranışlarının İncelenmesi (Doctoral dissertation, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği)).

Goleman,Daniel. Boyatzis,Richard. McKee,Annie. 2011, Yeni Liderler,Çev.Filiz Nayır,Osman Deniztekin, İstanbul: Varlık Yayınları.

Göksoy, S., Emen, E. ve Yenipınar, (2014). Öğretmenlerin öz liderlik rolleri ile örgütsel vatandaşlık davranığları arasındaki ilişkinin incelenmesi. KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1),103-116.

Güllü, S. (2018). SPORCULARIN ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİ İLE SPORTMENLİK YÖNELİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(4), 190-204.

Güllü, S. ve Şahin, S. (2016). Antrenörlerin intikam (öç alma) davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 9 (47): 863-871.

Gümüş, M. (2002). Profesyonel Futbol Takımlarında Puan Sıralamasına Göre Durumluk Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Güngörmüş HA, Gürbüz B, Yenel F (2008). Spor için liderlik ölçeğinin sporcuların antrenörün davranışlarını algılaması versiyonunun psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. Atatürk Journal of Physical Education and Sport Sciences, 10 (2), 16-21.

Günindi, Y. (2010). Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına uygulanan sosyal uyum beceri eğitimi programının çocukların sosyal uyum becerilerinin gelişimine etkisi. Unpublished doctoral dissertation, Gazi University, Ankara.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2016). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Hatıpoğlu D. (2007). Bastır Ankaragücü: Kent, kimlik, endüstriyel futbol ve taraftarlık. Ankara: Epos

İnal A. N. (2003). Beden eğitimi ve Spor Bilimi. Ankara: Nobel.

Kara, İ. (2018). Spor okullarındaki çocukların beden kitle indeksi ile sürat ilişkisinin incelenmesi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Karasar, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi: kavramlar – ilkeler – teknikler. Nobel Yayın Dağıtım.

Karlı, İhsan. Milliyetçilik Ekseninde Spor/Futbol ve Politika. Editör: Ekin, Volkan. Türkiye'de Spor ve Medya. İstanbul: Köprü Kitapları; 2014, s: 181-205.

KAYA, E., & ZENGİN, S. (2019). FUTBOLCULARIN TAKIM ANTRENÖRLERİNDEN SPOR İÇİN LİDERLİK BEKLENTİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BELİRLENMESİ. Electronic Turkish Studies, 14(4).

KELGÖKMEN İLİC, D., & YALÇIN, B. (2017). Y JENERASYONUNUN FARKLILAŞAN İŞ DEĞERLERİ VE LİDERLİK ALGILAMALARI. Journal of Yasar University, 12(46).

Kırmaz, B. (2010). Bilgi Çağı Lideri. Ankara Barosu Dergisi, 3, 207-222

KİRAZ, E. (2016). ENDÜSTRİYEL FUTBOL ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. Turkish Journal of Marketing, 1(2), 120-130.

Koçel, T. (2001). "İşletme Yöneticiliği" 8. Baskı s. 465, Beta Yayınları, İstanbul.

Koçel, Tamer. 2001, İşletme Yöneticiliği, Yönetim ve Organizasyon Organizasyonlarda Davranış Klasik-Modern-Çağdaş ve Güncel Yaklaşımlar, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Koçel, Tamer. 2003, İşletme Yöneticiliği, İstanbul: Beta Basım

Konter, E. (2016). Antrenörlerin ve sporcuların yaş gruplarına göre liderlik gücü algıları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(31).

Luthans, Fred. Avolio, Bruce. 2003, Authentic leadership: A positive development approach. (K. S. Cameron, J. E. Dutton ve R.E. Quinn, Çev.). Positive Organizational Scholarship: Foundations of A New Discipline.

M., & Karagün, E. (2016). Leadership behaviours that dance athletes perceive and prefer Dans sporcularının algıladıkları ve tercih ettikleri liderlik davranışları. Journal of Human Sciences, 13(3), 5201-5213.

Martens, R., Vealey, Rs. and Burton, D. (1990). Competitive anxiety in sport. Champaign Illinois: Human Kinetics Books.

Mayda, F. A. (2019). Çocuklara yönelik şiddet ve bağlanma ilişkisinin incelenmesi: Futbol altyapı örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Merriam, S. B. (2015). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Mills, D.Q. (2005).Leadership: How toLead, How to Live, Waltham: MindEdgePress, MA

Murphy, S. E., & Johnson, S. K. (2011). The benefits of a long-lens approach to leader development: Understanding the seeds of leadership. The Leadership Quarterly, 22(3), 459-470.

Mutlu, T. O., & ALGÜL, M. KICK BOKS SPORCULARININ ÖZ LİDERLİK ALGILARI İLE SPORDA KİŞİLER ARASI DAVRANIŞ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(3), 35-48.

NACAR, E., & Yunus, K. A. K. (2018). Elazığ İlindeki Farklı Spor Branşlardaki Profesyonel Takımlarda Görev Yapan Antrenörlerin Liderlik Tarzlarının Belirlenmesi. Spor Eğitim Dergisi, 3(2), 1-10.

Namlı, A. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenleri çocuklarının düzenli spor yapma durumlarının tespiti (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Ojokuku, R. M., Odetayo, T. A., Sajuyigbe, A. S. (2012). Impactof Leadership Style on Organizational Performance: A Case Study of NigerianBanks, American Journal of Business and Management, 1(4), 202-207.

Ödemiş, M., & Karagün, E. (2016). Leadership behaviours that dance athletes perceive and prefer Dans sporcularının algıladıkları ve tercih ettikleri liderlik davranışları. Journal of Human Sciences, 13(3), 5201-5213.

Öntürk, Y., Karacabey, K., & Özbar, N. (2019). GÜNÜMÜZDE SPOR DENİLİNCE İLK AKLA NEDEN FUTBOL GELİR? SORUSU ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(2), 1-12.

Özalp, A. (2019). Futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi (Balıkesir il örneği) (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Özgür, T. (2018). *Futbol okullarında eğitim alan gençlerin lisanslı futbolcu olabilmeleriyle ilgili kaygı düzeylerinin belirlenmesi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Özsarı A. Amatör Futbolcuların Antrenörlerde Bulunması İstedikleri Liderlik Tarzlarının Tespiti. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010.

Radzi, J. A., Yusuf, S. M., Amir, N. H., & Mansor, S. H. (2018). Relationship of Pre-competition Anxiety and Cortisol Response in Individual and Team Sport Athletes. In Proceedings of the Second International Conference on the Future of ASEAN (ICoFA) 2017–Volume 2 (pp. 719-727). Springer, Singapore.

Ramazanoğlu, F. & Çoban, B. (2004). Elit taekwondocuların spor doyum düzeylerinin belirlenmesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(2), 321-330.

SARIKABAK, M., RECEP, A. A., & AYRANCI, M. (2018). 6-7 Yaş İlkokul Dönemi Çocuklarının Spora İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(2), 405-417.

Saruhan, S.Can.Yıldız, M. Leyla. 2009, Çağdaş Yönetim Bilimi, İstanbul:Beta Basım Yayım Dağıtım.

Seydioğlu, C. (2017). İstanbul'daki Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinden Bireysel ve Takım Sporları Yapanların Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Singh, P., Lamba, P. S. (2019). Influence Of Crowdsourcing, Popularity And Previous Year Statistics In Market Value Estimation Of Football Players. Journal of Discrete Mathematical Sciences and Cryptography, 22(2), 113-126.

Smith, M. J., Young, D. J., Figgins, S. G., & Arthur, C. A. (2017). Transformational leadership in elite sport: A qualitative analysis of effective leadership behaviors in cricket. The Sport Psychologist, 31(1), 1-15.

Şahin, M. (2011). Alp disiplini kayak antrenörlerinin çeşitli fiziksel ve fizyolojik parametrelerinin değerlendirilmesi. Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi. 1(1): 108-113.

Şengül, A. N. (2019). Genç futbolcuların kişilik ve bazı özellikleri ile antrenörlerde bulunmasını istedikleri liderlik tarzlarının değerlendirilmesi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Şimşek, Aslı. 2006, Duygusal Zekânın, Ana-Baba Tutumunun ve Doğum Sırasının Tercih Edilen Liderlik Tarzına Etkisi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Tanrıöğen, A., & Sarpkaya, R. (Eds). (2011). Eğitim Bilimine Giriş, Anı Yayıncılık.

Tengilimioğlu, Dilaver. 2005, “Kamu ve Özel Sektör Örgütlerinde Liderlik Davranışı Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, S.14,ss. 1-16

Tengilimioğlu, Dilaver. 2005, “Kamu ve Özel Sektör Örgütlerinde Liderlik Davranışı Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, S.14,ss. 1-16.

Tiryaki, Ş. (2000). Spor için liderlik ölçeğinin türk sporcularına uyarlanması çalışması. 6.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, 2000. Ankara, Türkiye.

Tolukan, E., & Akyel, Y. (2019). FUTBOLDA ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİ VE SÜREKLİ SPORTİF KENDİNE GÜVEN ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(1), 103-112.

Tunçbilek, M. (2018). Spor tesislerinden yararlanan 15-18 yaş arası öğrencilerin madde bağımlılığından korunma öz yeterliliğinin araştırılması (Keçiören Belediyesi örneği) (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Türksoy, A. (2008). Futbolda sporcu tatmini ile antrenörlerden beklenen ve gerçekleşen liderlik davranışlarının tespiti.

Türksoy, A. (2010). Futbolda Liderlik ve Antrenörlük, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara

Türksoy, A., & Şarkıcı, T. (2013). 12-14 Yaş futbolcuların antrenörlerinden algıladıkları ve tercih

Ulukan, H. (2012). İletişim Becerilerinin Takım ve Bireysel Sporculara Olan Etkisi (Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı). Karaman.

Ülker, M. (2017). Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri, Karar Verme Stilleri, Stresle Başa Çıkma Stratejilerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Burdur.

Wann, D. L., Metcalf, L. A., Brewer, K. R. ve Whiteside, H. D. (2000). Development of the Power in Sport Questionnaires. *Journal of Sport Behavior*, 23, 423-443.

Workman, T. ve Cleveland-Innes, M. (2012). Leadership, Personal Transformation and Management, *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 13(4), 313-323.

Yeşil, A. (2016). Liderlik ve motivasyon teorilerine yönelik kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 158-180.

Yeşilyaprak, B. (2018). Eğitim psikolojisi. Pegem Atıf İndeksi, 001-434.

Yeşilyurt, P. (2007). Türk ve İtalyan Yöneticilerinin Liderlik Tarzları: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Türk-İtalyan Ortak Girişimlerinde Bir Uygulama, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Adana

Yetim, A. A. (2005). Sosyoloji ve Spor. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları

YILDIRIM, S. (2019). SPORDA DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK ve PERFORMANS: BİR MODEL DENEMESİ.

YILDIRIM, S., YILDIZ, A., & KORUÇ, Z. (2019). EXAMINATION OF COACH-ATHLETE RELATIONSHIPS AND LEADERSHIP IN TERMS OF AGE, GENDER, AND PARTICIPATION DURATION VARIABLES IN MARTIAL ARTS. *Journal of Physical Education & Sports Science/Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1).

YILDIRIM, S., YILDIZ, A., & KORUÇ, Z. Egzersizde Motivasyonel Düzenlemeler ve Dönüşümcü Liderlik İlişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26(2), 35-43.

Yıldız, E. (2019). Spor yapan ve yapmayan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması (Doctoral dissertation, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Yıldız, S.M. (2011). Relationship between leader-member exchange and burnout in professional footballers. *Journal of Sports Sciences*, 29(14):1493-1502.

Yörük, Durmuş. Dündar, Süleyman. Topçu, Birol. 2011, 'Türkiye'deki Belediye Başkanlarının Liderlik Tarzı ve Liderlik Tarzını Etkileyen Faktörler', *Ege Akademik Bakış*, s.1, ss.103-109.

Zastrow, C. ve Kirst-Ashman, K. K. (2016). İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre I: Bebeklik-Çocukluk-Ergenlik (A. Aydın, Ç. Karaca, F. Çoban, M. A. Foça ve S. E. Türközü, Çev). Ankara: Nika Yayınevi.

EKLER

EK I

BÖLÜM I

Futbolcu Demografik Bilgiler

Yaş:

Eğitim Durumu:

Kaç Yıldır Futbol Oynuyorsunuz:

Mevcut Antrenörünüzle Ne Kadar Zamandır Çalışıyorsunuz:

BÖLÜM II

Spor İçin Liderlik Ölçeği

ANTRENÖR LİDERLİK TARZI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerden her biri, antrenörünüzün sergilediği belirli bir davranışı tanımlamaktadır. Her ifade için 5 seçenek bulunmaktadır. Lütfen tercihinizi uygun boşluğa bir 'X' işareti koyarak belirtiniz. Hiç birinden emin olmasanız bile bütün maddeleri yanıtlayınız. Burada doğru ya da yanlış yanıt bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacına ulaşabilmesi için yanıtlarınızın içinizden geldiği gibi ve dürüst olması önem taşımaktadır.

	ANTRENÖRÜM;	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir
1	Sporcuların kapasiteleri ölçüsünde çalıştıklarını görür.					
2	Belirli müsabakalarda izlenecek stratejiler için sporcuların fikrini sorar.					
3	Sporcuların kişisel problemlerine yardımcı olur.					
4	Bir sporcusunu, iyi performansından dolayı diğerlerinin önünde över.					
5	Yaptığımız sporla ilgili teknik ve taktikleri her sporcusuna açıklar.					

6	Planlarını nispeten sporcularından bağımsız olarak yapar.					
7	Gurup üyeleri arasındaki çatışmaların çözümlenmesine yardımcı olur.					
8	Sporcularının hatalarını düzeltmeye özel bir dikkat gösterir.					
9	Önemli konularda karar vermeden önce gurubun onayını alır.					
10	Sporcusu iyi bir iş başardığında bunu kendisine söyler.					
11	Takımdaki işlevin bütün sporcular tarafından anlaşılmasını sağlar.					
12	Davranışlarıyla ilgili olarak sporcularına açıklamalarda bulunmaz.					
13	Sporcularının kişisel açıdan her yönüyle iyi olmalarını ister.					
14	Yaptığımız sporun becerilerini her sporcusuna bireysel olarak gösterir.					
15	Karar verirken sporcularının görüşlerini alır.					
16	İyi performansından dolayı sporcunun ödüllendirilmesine özen gösterir.					
17	Neler yapılması gerektiğini önceden hesaplayıp, ona göre plan yapar.					

18	Sporcularını, antrenmanların uygulanması şekliyle ilgili olarak önerilerde bulunmaya teşvik eder					
19	Sporcularına kişisel yardımlarda bulunur.					
20	Her sporcuya neyin yapıp, neyin yapılmaması gerektiğini açıklar.					
21	Sporcularının kendi hedeflerini belirlemesine izin verir.					
22	Sporcularına karşı beslediği duyguları ifade eder.					
23	Her sporcusunun görevini, en son ayrıntısına kadar yerine getirilmesini bekler.					
24	Sporcuları hata yapsalar bile onların kendi yöntemlerini denemelerine izin verir.					
25	Sporcularını, kendisine güvenmeleri yönünde teşvik eder.					
26	Her sporcusunun güçlü ve zayıf yönlerini bilir.					
27	Karar verdiği konular hakkında yeniden tartışmaz.					

28	Bir sporcusu iyi performans gösterdiğinde takdir eder.					
29	Her sporcuya her durumda ne yapılması gerektiği ile ilgili özel eğitim verir.					
30	Antrenörlükle ilgili önemli konularda sporcularının fikrini alır.					
31	Sporcularıyla yakın ve resmi olmayan ilişkiler konusunda onları cesaretlendirir.					
32	Sporcularının çabalarını birbiriyle bağlantılı olduğu konusuna önem verir.					
33	Sporcularının kendi kapasitelerinin elverdiği ölçüde çalışmalarına izin verir.					
34	Sporcularıyla mesafeli olur.					
35	Her bir sporcusunun sonuca olan katkısının ne olduğunu açıklar.					
36	Sporcularını evine davet eder.					

37	Yerinde ve zamanında sporcuya hak ettiği övgüyü gösterir.					
38	Sporcularından ne beklediğini ayrıntılı olarak belirtir.					
39	Sporcularının bir müsabakada kullanılacak taktikler hakkında karara katılmalarını sağlar.					
40	Soru sorma isteğini engelleyerek yetkinlikte konuşur.					

EK II

Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması ile İlgili Görüşme Soruları

Yönerge

Değerli antrenörler, bu çalışma formundaki sorular, Yakın Doğu Üniversitesinde yürütmüş olduğum “Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması” başlıklı Yüksek Lisans Tezimin bir gereği olarak sizlere uygulanan nitel kısmını oluşturmaktadır. Araştırmanın mümkün olduğunca sağlıklı ve güvenilir sonuçlar üretmesi açısından sizlere bu formda sunulan sorulara içtenlikle ve kapsamlı bir biçimde yanıt vermeniz oldukça önemlidir. Burada vereceğiniz yanıtlar sadece bu araştırma amacı ile tezde kullanılacak ve kişisel bilgileriniz araştırmacı tarafından gizli tutulacaktır. Yüksek Lisans Tezimin tamamlanması ve sunulmasından sonra istenildiği takdirde araştırma sonuçları araştırmacı tarafından iletilecektir. Vereceğiniz yanıtlar ve ayıracağınız zaman için şimdiden teşekkür ederim.

Hasan SARIOĞLU

Antrenör Demografik Bilgiler

Antrenörlük Lisans Dereceniz:

Yaş:

Eğitim Durumu:

Kaç Yıldır Antrenörlük Oynuyorsunuz:

Şimdiki Takımınızda ne kadar zamandır çalışıyorsunuz:

BÖLÜM II

Görüşme Soruları

1. **Antrenörlerin sporcularına ait “eğitici ve destekleyici davranışlarına” ilişkin görüşleri nelerdir? Lütfen açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. **Antrenörlerin sporcularına ait “demokratik davranışlarına” ilişkin görüşleri nelerdir? Lütfen açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. **Antrenörlerin sporcularına ait “pozitif geri bildirim davranışlarına” ilişkin görüşleri nelerdir? Lütfen açıklayınız.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK III

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

21.05.2020

Sayın Hasan Sarıoğlu

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2020/704 proje numaralı ve **“15-19 Yaş Aralığındaki Futbolcuların Antrenörlerinden Aldıkları Lider Davranış Özellikleri ve Antrenörlerin Lider Davranışlara Ait Görüşlerin İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doğent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol

EK IV

ÖZGEÇMİŞ

1. **ADI, SOYADI:** Hasan Sarıoğlu
2. **DOĞUM TARİHİ:** 11 Aralık 1990
3. **AKADEMİK DÜZEY:** Uzman
4. **ADRES:** Lefkoşa-Kıbrıs
5. **MEDENİ DURUM:** Bekar
6. **YABANCI DİL:** İngilizce
7. **İLETİŞİM BİLGİLERİ:**

Telefon Numarası: 0533 880 03 13

E-Posta Adresi: hsarioglu0313@gmail.com

8. ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
LİSANS	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Yakın Doğu Üniversitesi	2007-2011
Y.LİSANS	Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	Yakın Doğu Üniversitesi	2017-2020

9. YÜKSEK LİSANS TEZİ

- Sarıoğlu, H. (2020). Genç Futbolcular ile Antrenörlerinin Lider Davranış Özelliklerine Ait Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa, Kıbrıs.

10.İŞ TECRÜBELERİ

- Lefkoşa Şehir Kulübü, Fitness Danışmanı (2014-2018)
- Akdoğan Doktor Fazıl Küçük İlkokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni (2018-2019)
- Gönyeli Futbol A Takımı, yardımcı Antrenör (2019-2020)
- Hamitköy A2 Futbol Takımı, Antrenör (2019-2020)
- Yenicami u10, u17 futbol takımları, Antrenör (2020 -)

11.SERTİFİKALAR

- Postür Analizi ve Düzeltici Egzersizler Eğitimi Sertifikası, İstanbul, Türkiye (Ağustos, 2015)
- 1.Kademe Vücut Geliştirme ve Fitness Antrenörlük Sertifikası, Lefkoşa, KKTC (Haziran,2016)
- KTFF C Antrenör Lisansı, Lefkoşa, KKTC (Aralık, 2019)
- Cambridge Üniversitesi, Master Class Academy of Rotterdam “ General English” genel İngilizce konuşma sertifikası, (Mart, 2020)
- Cambridge Üniversitesi, Master Class Academy of Rotterdam “B1 – B2” akıcı İngilizce konuşma sertifikası, (Mart, 2020)

YLS MA TEZ

ORIJNALLIK RAPORU

% 14	% 9	% 2	% 8
BENZERLIK ENDEKSI	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	edergi.cbu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	Submitted to Batman University Öğrenci Ödevi	% 1
3	www.sporbilimleri.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	www.j-humansciences.com İnternet Kaynağı	% 1
5	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
6	acikerisim.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
8	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	% 1
9	Submitted to Istanbul University Öğrenci Ödevi	<% 1